

Utvärdering

Skolplaceringsprocessen 2021

2021-06-24

Sammanfattning

Utvärderingen tar avstamp i den operativa fasen av skolplaceringsprocessen under vårterminen 2021. Denna period kan anses starta i januari när ansökningsperioden för placering i förskoleklass och grundskola öppnar. Många och omfattande åtgärder genomfördes under höstens planeringsfas. Detta med bakgrund från förra årets skolplaceringsprocess som blev mycket kritiserad.

Utfallet av skolplaceringsprocessen 2021 visar på en förbättring i jämförelse med föregående år. En högre andel elever fick sitt första önskemål tillgodosett. Även andelen elever som fick något av sina önskemål visar på en tydlig ökning i jämförelse med 2020. Att det skett en klar förbättring återspeglas även i avvikelserapporteringen. Antalet överklaganden och skolbytesansökningar har sjunkit påfallande i jämförelse med föregående år. Även effekterna av den nya skolenhetsorganisationen har varit direkta och betydande i årets skolplaceringsprocess.

I utvärderingen har fokus riktats mot de områden där åtgärderna och förändringsarbetet varit som störst. Utvärderingen visar bland annat att processorganisationens arbete och verkställandet av det nya regelverket fungerat bra. Viktiga framgångsfaktorer som samarbetet med de fristående huvudmännen och andra aktörer har belysts. Kommunikationsplanen har granskats och utvärderats. Detsamma gäller arbetet med att justera och analysera kapacitet. Även effekterna av förvaltningens arbete med att utveckla IT-stöd och ärendehantering har granskats. Rekommendationer inför det fortsatta arbetet har lämnats löpande i utvärderingen.

Även om utvärderingen överlag visar att genomförda åtgärder har haft god effekt kvarstår utmaningar kopplade till skolplaceringsarbetet. Detta gäller inte minst arbetet med kapaciteten. Även utmaningar kopplade till det övriga skolplaceringsarbetet kvarstår att lösa ut. Exempelvis förtydliganden avseende placeringar i samband med övergångar i grundsärskolan eller vid antagningen till så kallade resursskolor och profilklasser. Förvaltningen behöver även fortsätta med de proaktiva insatserna för att minska risken för otillåten påverkan.

Utvärderingen konstaterar även att förändringstakten har varit hög och omfattande. Både kopplat till skolplaceringsprocessen men även med anledning av andra projekt som påverkar arbetet med skolplaceringarna. Med erfarenhet och kunskap kring hur det nya regelverket, arbetssättet och skolorganisationen påverkar arbetet med skolplaceringarna bör fortsatt fokus vara att förankra och förädla processen ytterligare, i syfte att förstärka arbetet mot effektmålet och förbättra processen för våra elever och vårdnadshavare.

Innehåll

1	Inriktning	5
1.1	Bakgrund	5
1.2	Omfattning och resultat.....	5
1.3	Avgränsningar	5
2	Inför skolplaceringsprocessen 2021	6
2.1	Intern granskningsrapport	6
2.2	Extern granskningsrapport.....	7
2.3	Ny skolenhetsorganisation.....	7
2.4	Projekt skolplacering 2021.....	8
2.4.1	Nytt regelverk	8
2.4.2	Systemstöd/IT	8
2.4.3	Utvecklad kapacitetsprocess	8
2.4.4	Stärkt samordning med fristående huvudmän.....	9
2.4.5	Medborgardialog.....	9
2.4.6	Kommunikation.....	9
2.4.7	Processkarta och processorganisation	9
3	Utfall 2021	10
3.1	Totalt	10
3.1.1	Förskoleklass	10
3.1.2	Årskurs 4	10
3.1.3	Årskurs 7	11
3.1.4	Övriga årskurser	11
3.2	Kommentar	11
4	Skolplaceringsprocessen 2021.....	12
4.1	Strategi.....	12
4.1.1	Processorganisation	12
4.1.2	Implementering och tidplan.....	15
4.1.3	Antagningsregler	16
4.1.4	Fristående huvudmän.....	19
4.2	Organisation	20
4.2.1	Skolenheter	20
4.2.2	Grundsärskolan	23
4.2.3	Profilklasser.....	24
4.2.4	Resursskolor	26

4.2.5	Skolbyten.....	27
4.2.6	Placeringsenheten.....	29
4.3	Kapacitet	30
4.3.1	Inför skolplacering	30
4.3.2	Vid skolplacering	30
4.4	IT-stöd	42
4.4.1	E-tjänster	42
4.4.2	Systemstöd i placeringsarbetet.....	43
4.4.3	Vägnät.....	44
4.4.4	Elevregistreringssystem.....	45
4.5	Ärendehantering	47
4.5.1	Dubbelplaceringar	47
4.5.2	Överklaganden	48
4.5.3	Kontrollpunkter	49
4.5.4	Avvikelse	51
4.5.5	Otillåten påverkan.....	53
4.5.6	Inkommande ärenden från vårdnadshavare	54
4.6	Kommunikation.....	57
4.6.1	Internt.....	57
4.6.2	Externt.....	59
4.6.3	Covid-19.....	62
5	Slutsatser	63
5.1	Processens måluppfyllelse	63
5.2	Barnperspektivet i skolplaceringsprocessen	64
5.3	Föreligger behov om ytterligare åtgärder	65
5.4	Bilagor	65

1 Inriktning

1.1 Bakgrund

Våren 2020 genomfördes en central antagning till Göteborgs kommunala förskoleklasser och grundskolor för andra året i rad. Processen blev allvarligt kritiserad och en betydande andel av skolplaceringarna överklagades. En åtgärdsplan presenterades av grundskoledirektören. Syftet var att förbättra arbetet med skolplaceringarna och säkerställa att processen framöver bättre inkluderar ett barn- och elevperspektiv.

Det beslutades att en del av åtgärdsarbetet skulle genomföras genom ett projekt för att justera organisation, arbetssätt och process som säkrar rättssäkerheten och som lever upp till såväl skollag som barnrättsperspektiv. Projektet kom att kallas Skolplaceringar 2021.

I samband med att skolbytesperioden avslutats är det möjligt att utvärdera hur väl processen fallit ut i enlighet med de åtgärder som genomförts inom ramen för projektet.

1.2 Omfattning och resultat

Arbetet med utvärderingen ska utgå från hur väl förvaltningen uppnått processens effektmål:

Skolplaceringsprocessen ska vara rättssäker och effektiv samt bidra till goda planeringsförutsättningar och ett professionellt bemötande präglad av tillgänglighet.

Utvärderingen ska besvara följande övergripande frågeställningar.

1. Hur bedöms processens måluppfyllelse?
2. Har ny organisation, arbetssätt och process varit tillräckligt effektiv och ändamålsenlig i syfte att leva upp till såväl skollag som barnrättsperspektiv?
3. Är de åtgärder som prioriterats för 2021 tillräckliga eller visar utfallet av årets process på behov av ytterligare åtgärder?

1.3 Avgränsningar

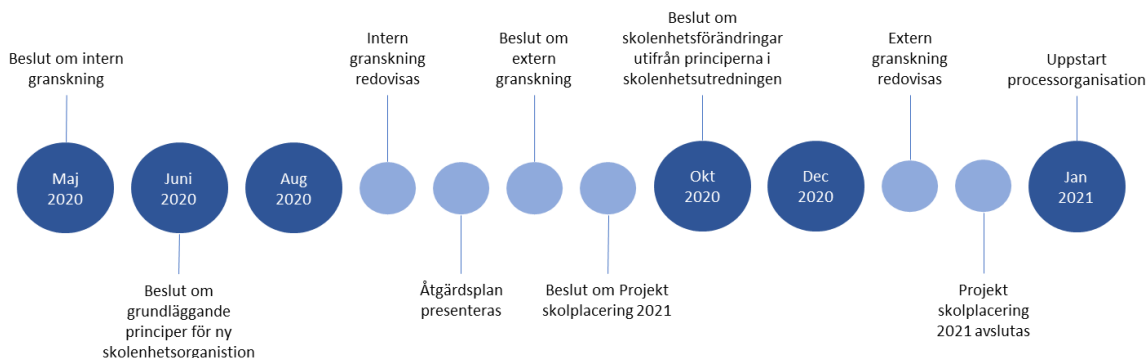
Det aktuella projektet Skolplaceringar 2021 omfattade endast övergångar till förskoleklass och inom grundskolan. Övergångar till eller inom grundsärskolan, skolbytesperioder och löpande placeringar hanterades inte. Utvärderingen kommer dock kortfattat redogöra för dessa delprocesser. Detta utifrån det framåtsyftande arbetet.

För att möjliggöra fördjupade analyser kring sökmönster, elevflöden eller uppföljning av kontrollpunkter krävs mer omfattande statistiskt underlag än det som är framtaget inom ramen för denna utvärdering.

2 Inför skolplaceringsprocessen 2021

I följande avsnitt sammanfattas de beslut och åtgärder som fått stor påverkan på processen skolplacering 2021.

Figur 1. Tidslinje över beslut och åtgärder med stor påverkan på skolplaceringsprocessen 2021.

2.1 Intern granskningsrapport

I maj 2020 beslutade grundskoledirektören att en internutredning skulle undersöka processen för skolplacering 2020 för att tydliggöra vad som har gått fel och vad som är viktigt att beakta inför nästkommande år.

Granskningen pekade på ett antal felaktigheter som fick stor påverkan på många elever och vårdnadshavare. Den tydligaste systematiska felkällan var att det regelverk som Grundskolenämnden beslutat om inte hade tillämpats i alla placeringar. Som konsekvens av detta fick omkring 450 elever felaktiga placeringar. Detta motsvarade cirka fyra procent av de elever som var aktuella för en placering i skolplaceringsprocessen 2020.

Granskningen pekade även på brister i ledning och styrning av processen. Bland annat hade dialog, information och beslut kring processen saknats i befintliga ledningsgrupper och i Grundskolenämnden. Arbetsprocessen saknade tillräcklig grad av intern kontroll.

Granskningen avslutades med en samlad bedömning och ett antal rekommendationer inför det fortsatta arbetet. Utifrån dessa rekommendationer tog utbildningsdirektören fram en åtgärdsplan för att förbättra arbetet med skolplaceringar.

2.2 Extern granskningsrapport

En av åtgärderna efter skolplaceringsprocessen 2020 var att beställa en extern granskning av förvaltningens arbete. Den externa granskningen fokuserade på det åtgärdande arbetet med de felaktiga placeringarna.

Även den externa granskningen pekade på brister i styrning och ledning. Bland annat hanterades skolplaceringsprocess och skolbytesprocess parallellt men med olika styrning och ledning. Styrsignalerna ändrades även under det pågående arbetet. Detta skapade en otydlighet vilket resulterade i att alla ärenden inte hanterades på ett likvärdigt sätt.

Vidare fastslog granskningen att det hade förekommit försök till påverkan på handläggningen. Försök till påverkan från externa aktörer, exempelvis vårdnadshavare, hade varit betydande. Det kunde dock inte påvisas att externa aktörer påverkat handläggningen. Däremot visade granskningen att det förekommit försök till påverkan från interna aktörer som kan ha påverkat handläggningen.

Även den externa granskningen avslutades med en samlad bedömning och ett antal rekommendationer inför det fortsatta arbetet.

2.3 Ny skolenhetsorganisation

I juni 2020 fattade Grundskolenämnden beslut att godkänna och för förvaltningen att verkställa *Skolenhetsutredningen – grundläggande principer för en ny skolenhetsorganisation*. I utredningen presenterades förslag för en framtida skolenhetsorganisation avseende volym, årskurser, skolformer, administrativt stöd och ledningsorganisation. Syftet var att optimera förutsättningarna för en ökad undervisningskvalitet och stärka förutsättningar för ökad måluppfyllelse.

I oktober 2020 beslutade Grundskolenämnden i enlighet med förvaltningens förslag om skolenhetsförändringar inför läsåret 2021/2022. Detta utifrån principerna i Skolenhetsutredningen. Förändringen innebär att skolenheter som var belägna i samma eller angränsande lokaler fick en ändrad enhetsstruktur.

I underlaget till beslutet om skolenhetsförändringarna beskriver förvaltningen att en effekt för eleverna blir en tydligare och mer förutsägbar väg genom skolgången. Detta uppnås särskilt i de fall skolenheter slås ihop till F (1)-9, och kan bidra till en ökad trygghetskänsla hos elever. Praktiskt innebär detta att aktuella elever inte gör en övergång till en ny skolenhet mer än till förskoleklass, för att sedan gå kvar på skolan hela vägen till årskurs nio.

2.4 Projekt skolplacering 2021

En del av de åtgärder som identifierats i granskningsrapporterna omhändertogs inom det som kom att kallas projekt Skolplaceringar 2021. Syftet med projektet var att säkerställa en process och organisation som säkerställer rättssäkerheten och som lever upp till såväl skollag som barnrättsperspektiv. Projektet avslutades i december 2020 och avrapporterades i slutrapporten *Projekt: Skolplaceringar 2021*. I slutrapporten beskrivs de åtgärder som genomförts inom ramen för projektet. Även slutrapporten avslutades med ett antal rekommendationer inför det fortsatta arbetet.

2.4.1 Nytt regelverk

Inom ramen för projektet togs förslag till ett nytt regelverk för skolplacering i förskoleklass och grundskola fram. Där närhetsprincipen i det tidigare regelverket definierats med gång- och cykelväg inom *cirka* avstånd, definieras närhetsprincipen inom det nya regelverket med gång- och cykelväg inom *max* avstånd. I det nya regelverket tillkom även ett förtydligande av närhetsprincipen som garanterade eleven plats på någon av de fyra (årskurs F-6) eller fem (årskurs 7-9) närmsta skolenheterna från elevens folkbokföringsadress.

Även urvalskriterierna reviderades i det nya regelverket. Man gick från absolut till relativ närhet, syskonförturen begränsades från F-9 till F-6 för äldre syskon kommande år och förturen för nyanlända elever togs bort. I slutrapporten beskrivs hur det nya regelverket bättre förväntas möta barnrättsperspektivet. Med det nya regelverket ökar tydligheten både för de som aktivt önskar skola och för de som inte gör det.

2.4.2 Systemstöd/IT

I projektets slutrapport beskrivs även hur erforderliga anpassningar och kvalitetssäkringar i systemstödet gjorts inför tillämpningen av det nya regelverket. Detta innefattar bland annat kvalitetssäkring av indata som korrekta adresser till våra skolenheter, uppdaterat vägnät samt gällande de elevuppgifter som finns i systemet. Anpassningar av e-tjänsten har även genomförts och digitala utskick av placeringsbeslut säkerställts.

2.4.3 Utvecklad kapacitetsprocess

Inom ramen för projektet säkrades även viktiga milstolpar inom kapacitetsprocessen. En preliminär kapacitet fastställdes tidigt vilket möjliggjorde tidiga simuleringar som kunde påvisa var i staden det fanns kapacitetsbrist. Kapaciteten fastställdes i december 2020 vilket var tidigare än föregående år.

2.4.4 Stärkt samordning med fristående huvudmän

Förbättrad samordning med de fristående huvudmännen identifierades även som en viktig åtgärd för att stärka arbetet med skolplaceringar. I slutrapporten framgår hur gången när vårdnadshavare informerar förvaltningen att man ska börja på en fristående skolenhet förtydligats. Samarbetet med fristående huvudmän gällande dialog och utbyte av antagningslistor har även stärkts. Steg har tagits mot mer synkroniserade skolplaceringsprocesser.

2.4.5 Medborgardialog

En av rekommendationerna i den interna granskningen var att planera och organisera för dialog med vårdnadshavare. Under hösten 2020 har förvaltningen tagit in synpunkter i en medborgardialog där vårdnadshavare, politiker och tjänstemän från grundskoleförvaltningen har mötts i olika kanaler och forum för att diskutera hur skolplaceringsprocessen kan förbättras. Enligt slutrapporten har synpunkter och förslag i den mån det varit möjligt tagits om hand i det pågående förbättringsarbetet, eller gått in i ansvarig enhets planering av arbetet framåt.

2.4.6 Kommunikation

Stärkt intern kommunikation var ett viktigt fokusområde inom projektet då det tidigare år funnits exempel där kommunikation inte nått ända fram i linjen. Fokus med den interna kommunikationen har varit att öka förståelse och kunskap om skolplaceringsprocessen inom hela förvaltningen. Även med de förtroendevalda genom den politiska referensgruppen som startade hösten 2020.

Fokus för den externa kommunikationen har varit att förklara hur skolplaceringar gått till. Flera kommunikationsinsatser genomfördes under hösten och vintern 2020/2021. Bland annat togs en digital skolkarta fram, en animerad film samt broschyrer som skickats ut till vårdnadshavare vars barn skulle börja förskoleklass eller ny skolenhet kommande läsår.

2.4.7 Processkarta och processorganisation

Skolplaceringsprocessen är en av förvaltningens huvudprocesser. Inom ramen för projektet genomfördes en processkartläggning som resulterade i en processkarta. Skolplaceringsprocessen är komplex och processkartan illustrerar kritiska beroenden mellan olika aktiviteter och i vilken ordning de bör utföras. Ansvar och roller har definierats. Viktiga datum och aktiviteter som kräver fördjupad kontroll är tydliggjorda. Det framgår vem som tar beslut när och hur nämnd och förvaltningsledning informeras.

Inom projektet togs det även fram ett förslag på en processorganisation. Processorganisationen blev mottagare för projektet när detta avslutats. I förslaget fördes ett resonemang om processorganisation på kort och lång sikt.

3 Utfall 2021

3.1 Totalt

Förskoleklass och grundskola	2021	2020	2019
Totalt antal placerade elever	9 194	11 837	11 543
Antal kommunala skolenheter	138	200	200
Andel som önskat skola	89 %	89 %	88 %
Andel som har fått sitt första önskemål	85 %	78 %	88 %
Andel som har fått något av sina önskemål	95 %	87 %	96 %
Andel som inte har fått något av sina önskemål	5 %	13 %	4 %

3.1.1 Förskoleklass

Förskoleklass	2021		2020		2019	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Totalt antal placerade elever	5 900		6 114		6 199	
Inkomna ansökningar	5 149	87 %	5 469	89 %	5 836	94 %
Ej gjort önskemål – anvisad skola	751	13 %	645	11 %	363	6 %
Första önskemål	4 468	87 %	4 261	78 %	5 003	86 %
Något av sina önskemål	4 950	96 %	4 907	90 %	5 552	95 %
Inget önskemål	199	4 %	562	10 %	284	5 %
Syskonförtur			103		179	

3.1.2 Årskurs 4

Årskurs 4 - Grundskola	2021		2020		2019	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Totalt antal placerade elever	973		2 322		2 227	
Inkomna ansökningar	872	90 %	2 062	89 %	1 733	78 %
Ej gjort önskemål – anvisad skola	101	10 %	260	11 %	494	22 %
Första önskemål	728	83 %	1 752	85 %	1 613	93 %
Något av sina önskemål	830	95 %	1 897	92 %	1 691	98 %
Inget önskemål	42	5 %	165	8 %	42	2 %
Syskonförtur			30		9	

3.1.3 Årskurs 7

Årskurs 7 - Grundskola	2021		2020		2019	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Totalt antal placerade elever	2 127		3 002		2 745	
Inkomna ansökningar	1 996	94 %	2 712	90 %	2 340	85 %
Ej gjort önskemål – anvisad skola	131	6 %	290	10 %	405	15 %
Första önskemål	1 617	81 %	2 121	78 %	2 118	91 %
Något av sina önskemål	1 870	94 %	2 319	86 %	2 243	96 %
Inget önskemål	126	6 %	393	14 %	97	4 %
Syskonförtur			27		6	

3.1.4 Övriga årskurser

Förskoleklass och grundskola	2021		2020		2019	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Totalt antal placerade elever	194		357		372	
Inkomna ansökningar	179	92 %	301	84 %	247	66 %
Ej gjort önskemål – anvisad skola	15	8 %	56	16 %	125	34 %
Första önskemål	140	78 %	260	86 %	196	79 %
Något av sina önskemål	167	93 %	278	92 %	222	90 %
Inget önskemål	12	7 %	23	8 %	25	10 %
Syskonförtur			6		0	

3.2 Kommentar

Utfallet av skolplaceringsprocessen 2021 pekar på en klar förbättring i jämförelse med föregående års skolplaceringsprocess.

Viss varsamhet krävs dock för att inte dra alltför långtgående slutsatser vid jämförelser mellan de tre åren. Regelverk, kapacitet, arbetssätt och IT-stöd har delvis skiljt sig åt. Men även vid en aktsam jämförelse står förra årets skolplaceringsprocess ut i jämförelse med de övriga åren.

Effekterna av ny skolenhetsorganisation syns tydligt i samband med utfallet från övergångarna inom grundskolan. Förvaltningen har skolplacerat färre elever i samtliga årskurser. Noteras bör även att samtliga övergångar inom grundskolan registrerar sitt högsta procentuella deltagande i processen för att önska skola, sett över de tre senaste åren.

Fördjupad statistik per utbildningsområde redovisas i bilaga 1.

4 Skolplaceringsprocessen 2021

4.1 Strategi

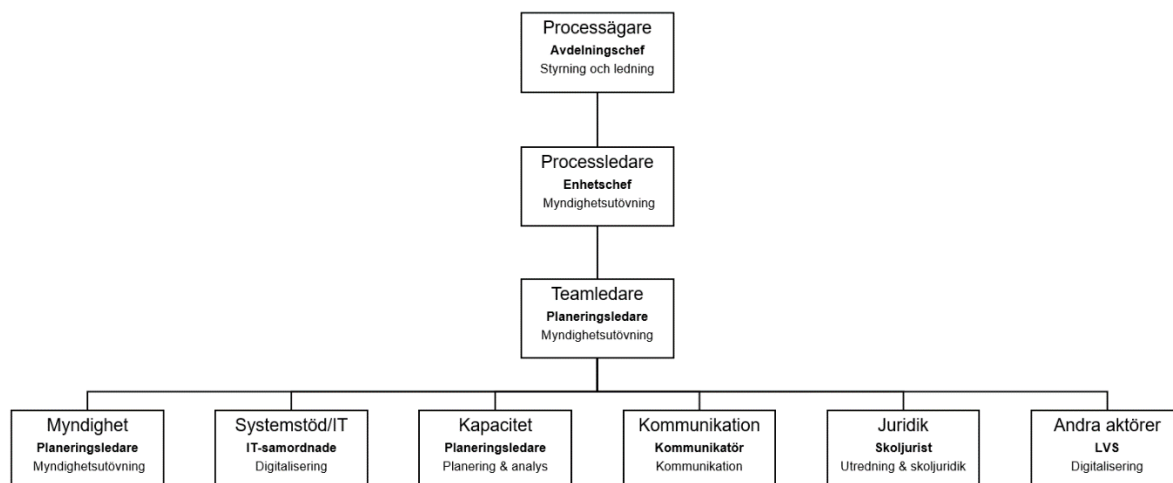
4.1.1 Processorganisation

Urval av rekommendationer inför det fortsatta arbetet med att säkra en ändamålsenlig processorganisation:

- Överväga möjligheterna med ett delat processägarskap.
- Stärka och säkra nyckelkompetenser i processteamet.
- Överväga om en flytt av ansvar för kapacitetsprocessen kan stärka förutsättningarna att placera stadens elever.

I samband med att projektorganisationen avslutade sitt arbete under december 2020 tog processorganisationen för skolplaceringar vid. För att minska risken vid överlämning från projekt till process, som skedde under ett kritiskt skede kopplat till skolplaceringarna, bemannades processorganisationen upp med nyckelpersoner från projektet.

Figur 2. Processorganisation för skolplaceringar 2021.

4.1.1.1 Processägare

Det är ändamålsenligt att avdelningschef för Styrning och ledning är processägare för skolplaceringsprocessen. Det går dock inte att utesluta att ett delat processägarskap, eller tätare samarbete med en utbildningschef, skulle kunna stärka arbetet gentemot processens effektmål.

Skolplaceringsprocessen har stor påverkan på rektors inre organisation. Även rektor kan ha stor påverkan på skolplaceringsprocessen. Ett delat processägarskap skulle kunna bidra till stärkta planeringsförutsättningar och ökad legitimitet i organisationen. Ett delat processägarskap skulle även kunna stödja uppdraget att som processägare hålla nämnd och förvaltningsledning informerade och uppdaterade.

4.1.1.2 Processledare

I årets skolplaceringsprocess har enhetschef för myndighetsutövning bemannat rollen som processledare. Att enhetschefen för skolplaceringshandläggarna har en nyckelfunktion i skolplaceringsprocessen är uppenbar. Det ställer dock höga krav på individen att kunna förflytta sig mellan de bägge rollerna.

I enhetschefsrollen ligger bland annat personalansvar för skolplaceringshandläggare, operativt ansvar för placeringsförfarandet samt att upprätthålla goda kontakter med vårdnadshavare. I procesledarrollen ligger strategiskt och samordnande ansvar för en komplex process som spänner över hela förvaltningen.

Det finns samordningsvinster med detta upplägg och det har fungerat bra i årets skolplaceringsprocess. En risk är dock den stora arbetsbördan under kritiska perioder. Medvetna eller omedvetna prioriteringar vilken roll som har företräde skulle kunna uppstå. Detta skulle kunna få konsekvenser i skolplaceringsprocessen där olika perspektiv och behov ständigt vägs emot varandra. Som processägare behöver man vara uppmärksam och stötta i detta.

4.1.1.3 Processteam

Det operativa arbetet i processorganisationen utförs i processteam. Utifrån förutsättningarna i skolplaceringsprocessen 2021 bedöms processteam ha varit ändamålsenligt utformade.

Förändrat regelverk och nya rutiner i handläggningen medförde att skoljurist blev en viktig nyckelfunktion. Om fokus för processen nästkommande år är att förbättra och förädla skulle skoljurist kunna inta en mer adjungerande roll och stötta vid behov. Vid större justeringar av regelverk eller praxis bedöms dock skoljurist fortsatt ha en stor roll i skolplaceringsprocessen även nästkommande år. Även under den operativa fasen i placeringsarbetet har skoljurist varit ett viktigt stöd och bollplank som stärkt handläggare i sin myndighetsutövning.

Med hänsyn till det stora förändringsarbetet i årets skolplaceringsprocess kopplat till handläggarstöd för skolplaceringar, fick IT-samordnare från enheten för digitalisering och innovation en nyckelroll.

Systemet är nu driftsatt och större funktionalitet utvecklad. Detta skulle kunna medföra att IT-samordnare intar en mer stödjande roll framöver. Ansvar för simuleringar och samarbete med systemleverantör behöver då överföras till andra funktioner. Exempelvis till funktioner inom enheten för myndighetsutövning.

IT-samordnare från enheten för digitalisering och innovation har även haft en nyckelroll i årets skolplaceringsprocess med att sammanställa data och analysera statistik.

Framtagande och analys av statistik utgör viktigt beslutsunderlag i skolplaceringsprocessen som pågår under hela året. Det bör övervägas huruvida en tätare koppling till statistikerna på enheten för planering och analys kan bidra till att stärka dessa moment ytterligare.

4.1.1.4 Kapacitetsprocessen

Kapacitetsprocessen är helt central gällande förvaltningens förutsättningar att skolplacera stadens elever. Processen är komplex och kräver en samordnande funktion som idag återfinns inom enheten för planering och analys.

Processledare för kapacitetsprocessen är givetvis en nyckelfunktion inom processorganisationen för skolplaceringar. När kapacitetsprocessen nu är kartlagd är det rimligt att överväga hur processen kan utvecklas ytterligare.

Under den operativa fasen under årets skolplaceringsprocess framgick att arbetet med kapaciteten behöver bli än mer strukturerat. Det krävs en tydlig tidplan och arbetsgång under kritiska perioder. Samarbete och dialog mellan skolplaceringshandläggare och nyckelfunktioner inom kapacitetsprocessen är central för att arbetet ska gå framåt.

Det behöver även övervägas huruvida det är mer ändamålsenligt att fördela ansvaret med att samordna arbetet, för att justera och analysera kapacitet, på fler personer. Under kritiska perioder är det mängder med kontakter, justeringar och simuleringar att bevaka och följa upp i staden. Detta kan möjligtvis hanteras på ett mer effektivt sätt med ett delat ansvar per utbildningsområde.

Fastighetsenheten har en central roll i att planera för kapacitet på kort men framförallt lång sikt. Att involvera fastighet än mer i processorganisationens arbete med skolplaceringar kan vara en framgångsfaktor inför nästkommande års skolplaceringsarbete.

I samband med en översyn av roller, ansvar och arbetssätt bör det även på sikt värderas om en flytt av ansvaret för kapacitetsprocessen, från avdelningen för Styrning och ledning till avdelningen för Ekonomi, lokalförsörjning och service, skulle kunna stärka förutsättningarna ytterligare.

Detta skulle kunna bidra till bättre planeringsförutsättningar för fastighetsenheten. Fastighetsenhetens perspektiv är central i samband med avvägningar och analyser över vilka konsekvenser kortsiktiga beslut kan få, för en hållbar och likvärdig skolorganisation över tid.

Samarbetet mellan fastighetsenheten och funktioner inom enheten för planering och analys blir då avgörande för att säkerställa underlag som kan påvisa aktuellt och framtida kapacitetsbehov.

4.1.1.5 Övrigt

Skolplaceringsprocessen föreslås nästföljande år även inkludera och omhänderta planering- och placeringsarbetet till grundsärskolan. Detta medför att processorganisationen kan behöva stärkas upp med kompetenser för att bevaka detta perspektiv.

Med anledning av förvaltningens nya avdelningsorganisation har vissa medlemmar av processteamet delvis fått förändrade uppdrag och ansvar. Detta gäller bland annat ansvaret för samordningen med andra aktörer. Samarbetet med de fristående huvudmännen är en viktig framgångsfaktor för skolplaceringsprocessen. Det måste säkras upp att processorganisationen har tillgång till resurser och kompetens för säkra denna samordning och utveckling.

Vidare föreligger utbildningsbehov vad det innebär att arbeta processororienterat i en så komplex process som skolplaceringar. Fördjupad kunskap om processororienterade arbetssätt skulle bidra till att stärka såväl processorganisationens medlemmar som nyckelpersoner i förvaltningen i sina roller.

Överväganden behöver även göras huruvida man bäst säkrar upp kritiska moment och aktiviteter vid kompetensbortfall. Planer för överlämning och stöd är nödvändigt, möjligtvis även ersättare med fördjupad kunskap. För alla nyckelpersoner i processen medför detta dokumentationskrav. Ju mer som är dokumenterat och kartlagt desto mindre sårbar blir processen när enskilda medarbetare försvinner.

4.1.2 Implementering och tidplan

Urval av rekommendationer inför det fortsatta arbetet med implementering och utveckling av processkartan:

- Utveckla och tydliggöra de aktiviteter som utförs under perioden med att analysera och justera kapaciteten.
- Fortsätta arbetet med att kartlägga identifierade stöd- och delprocesser.
- Fortsätta involvera handläggare i utvecklingen av processkartan så att den ger ett bra stöd och fördjupad förståelse för processen.

Inför skolplaceringsprocessen 2021 togs en processkarta fram för övergångar inom förskoleklass och grundskola.

Under den operativa fasen med skolplaceringarna är bedömningen att de aktiviteter och kontroller som genomförts har skett i enlighet med fastställt arbetssätt. Även de deadlines som är fastställda i processkartan har följts.

Arbetet med kapaciteten blev dock utdragen under den operativa fasen. När simuleringar visar ett underskott av skolplatser inom vissa områden behöver arbetsgång och tidplan förtydligas. Dessa moment utgör fortsatt en stor risk för förseningar i skolplaceringsprocessens övergripande tidplan.

En genomlysning av processkartan pågår för tillfället. Fokus är att tillsammans med skolplaceringshandläggare se över hur kartan kan tydliggöras, utvecklas och revideras utifrån ett handläggarperspektiv.

För att processkartan ska bli ett bra stöd för handläggare i det dagliga arbetet behöver även andra delprocesser kopplade till skolplaceringar kartläggas. Dessa innefattar bland annat löpande skolplaceringar, skolbyten och placeringar inom grundsärskolan. Alla dessa delprocesser har stor påverkan på varandra, inte minst gällande kapacitetsarbetet.

Översyn pågår även av den stöddokumentation som finns kopplad till skolplaceringsprocessen. Under årets skolplaceringsprocess har mycket stödmaterial tagits fram löpande under den operativa fasen. Där det är lämpligt behöver detta integreras med processkartan.

Att öka handläggares förståelse för processorganisationens arbete kan vidare stärka processens effektmål ytterligare. Det handlar dels om vilken support som finns tillgänglig, dels om bakgrunden till olika beslut och ställningstaganden i processen. Detta skulle underlätta för handläggare i kontakter med vårdnadshavare och allmänhet.

4.1.3 Antagningsregler

Urval av rekommendationer inför det fortsatta arbetet med analys och utveckling av regelverk för skolplaceringar.

- Hålla förvaltningsledning och grundskolenämnd informerade om utfall och analys av det pågående simuleringsarbetet inför kommande års skolplaceringsprocesser.
- Överväga ett differentierat regelverk för skolplaceringar i samband med övergångar och flytt till eller inom staden (löpande placeringar).
- Förtydliganden genom exempel som kan uppstå i staden med den relativa närheten och närområdesskolor.
- Se över möjligheterna att komplettera regelverket med skrivelser hur antagningen till grundsärskola, resursskolor och profilklasser ska gå till.

I årets skolplaceringsprocess tillämpades ett nytt regelverk för skolplaceringar i förskoleklass och grundskola. Tillämpning av det nya regelverk i årets skolplaceringsprocess har gått bra, utöver två avvikelser som har inrapporterats. En djupare redogörelse över dessa återfinns i kapitlet Avvikelser.

För tillfället pågår simuleringsarbeten inför nästkommande års skolplaceringsprocesser. Det finns tidiga signaler att det inte går att utesluta att justeringar av regelverket kan komma att bli nödvändiga. Ledig kapacitet på kommunens skolenheter är inte jämnt fördelad i staden.

4.1.3.1 Närhetsprincipen

Göteborgs Stads regelverk för skolplaceringar i förskoleklass och grundskola innehåller en definition av närhetsprincipen. Syftet är att skapa en tydlighet för vårdnadshavare och elever samt förstärka det faktum att många vårdnadshavare önskar en av de närmaste skolorna.

Inför årets skolplaceringsprocess skärptes närhetsprincipen ytterligare. Nuvarande definition gjordes efter simuleringar och var redan inför årets skolplaceringsprocess precis på gränsen för vad staden hade kapacitet för. Marginalerna för (max) antal närområdesskolor och (max) avstånd var små.

Det finns inget krav på att närhetsprincipen definieras, varken i antal kilometer eller i antal skolenheter. Det är ett vägval som gjorts för att skapa tydlighet. Detta är sannolikt nu så etablerat i Göteborgs Stad att vårdnadshavare troligen förväntar sig denna tydlighet.

Det går inte att utesluta att nuvarande definition av närhetsprincipen kan bli svår att tillämpa likvärdigt i kommande års skolplaceringsprocesser. Beroende på utfall och analys av pågående simuleringsarbete kan justeringar komma att föreslås. Det kan innefatta en justering eller större manöverutrymme avseende (max) avstånd eller (max) antal närområdesskolor.

Det har även inneburit svårigheter att tillämpa regelverket med närområdesskolor i samband med de löpande placeringarna (vid flytt inom eller till staden). Det finns exempel där avvikelser rapporterats där elever fått en skola inom kilometeravstånden, men det är inte säkert att de har fått en av sina fyra eller fem närområdesskolor. Regelverket behöver sannolikt differentieras gällande detta. Förvaltningen behöver undersöka hur en sådan differentiering kan se ut.

4.1.3.2 Urvalsgrunder

Även urvalsgrunderna till förskoleklass och grundskola justerades inför årets skolplaceringsprocess. Principen om relativ närhet har tillämpats istället för principen om absolut närhet. Förvaltningen bedömer att effekten av den relativa närheten har varit den önskade; en rättvisare fördelning av skolplatser som till högre grad tar hänsyn till samtliga elevers rätt till en skolenhet nära hemmet.

Däremot visar synpunkter från vårdnadshavare att principen om relativ närhet är svår att förstå och att regelverket behöver förtydligas. Detta behöver belysas genom exempel som kan uppstå med den relativa närhetsprincipen i förhållande till effekten med närområdesskolor.

Kommande år kommer förvaltningen ha mer kunskap om hur regelverket slår i olika områden och årskurser och kan anpassa kommunikationen. Inom ramen för denna utvärdering har det inte gått att belägga systematiska brister i samband med tillämpningen av det nya regelverket. Korrelationen mellan närområdesskolor, relativ närhet, antal önskemål och vilken skolenhet eleverna placeras på behöver dock följas upp ytterligare.

4.1.3.3 Omvärldsbevakning

Inga lagändringar har skett sedan regelverket antogs men liksom vid revideringen av regelverket finns den nationella utredningen "En likvärdig skola" där flera förändringar föreslagits, men inget lagförslag har ännu presenterats. Dock är utgångspunkten även i den utredningen vårdnadshavarnas önskemål och att alla elever har tillgång till en skola i rimlig närhet till hemmet (förslag till förändring både till sin ordalydelse och i sak).

Förvaltningen fortsätter även att bevaka avgöranden från Skolväsendets överklagandenämnd och andra tillsynsmyndigheter som kan föranleda en översyn av regelverket.

4.1.3.4 Övrigt

Flera vårdnadshavare efterfrågar, för sina egna barn, att särskilda omständigheter ska tas hänsyn till för att barnet ska få sitt första önskemål. Grundskoleförvaltningen har möjlighet enligt kommunallagen att göra avsteg från likställighetsprincipen, men har inte gjort det för att undvika godtycke eller ifrågasättande av vilka kriterier som anses vara acceptabelt att göra ett avsteg för.

Det aktuella regelverket gäller endast vid antagning till förskoleklass och grundskola. Det behövs även ett regelverk för placering i grundsärskola. Även profilklassers antagningscykler behöver sammankopplas med det övriga skolplaceringsarbetet, med tydlig information om hur antagningsprov och det vanliga skolplaceringsförfarandet hänger ihop så att det är tydligt för elever, vårdnadshavare och medarbetare. Detta gäller även för antagningen till så kallade resursskolor.

Det bör även övervägas om regelverket bör kompletteras med skrivelser om det som idag hanteras genom olika kontrollpunkter i det operativa placeringsarbetet. Det kan handla om att förtydliga vad som gäller för naturliga barriärer som Göta Älv och motorleder, eller elever som kommer ensamma till sina nya skolenheter, hur sådana definitioner skulle kunna se ut och hur det skulle påverka placeringarna.

4.1.4 Fristående huvudmän

Urval av rekommendationer inför det fortsatta samarbetet med de fristående huvudmännen.

- Utveckla systemstöd och e-tjänst för vårdnadshavare att bekräfta att man avser fortsätta sin skolgång hos en fristående huvudman.
- Tydlig information till vårdnadshavare hur man ska agera när ens barn är aktuell i olika skolplaceringsprocesser.
- Fortsätta arbetet för en gemensam tidplan för skolplaceringsarbetet för samtliga huvudmän.

Inför skolplaceringsprocessen 2021 genomfördes dialoger med de fristående huvudmännen. Fokus var hur ett fördjupat samarbete skulle kunna skapa värde för våra elever och vårdnadshavare. Förvaltningens upplevelse är att de fristående huvudmännen huvudsakligen delar bilden att en högre grad av synkronisering gynnar alla.

Ett direkt resultat av höstens dialoger inför årets skolplaceringsprocess var en rekommenderad tidplan. Denna kommunicerades till alla fristående skolenheter i staden. Man kom även överens om ett arbetssätt för att inhämta bekräftelse från vårdnadshavare som antagits till fristående skolenheter. Vårdnadshavare till de aktuella eleverna fick möjlighet att lämna besked huruvida man fortfarande var intresserad av en plats på en kommunal skolenhet. Detta skedde manuellt via pappersblankett.

Den 31 januari hade förvaltningen mottagit antagningslistor från 85 procent av de fristående huvudmännen. Antagningslistorna möjliggjorde för förvaltningen att räkna bort aktuella elever som antagits till fristående skolenheter och inte lämnat önskemål om kommunal skolenhet. Bekräftelserna från vårdnadshavare möjliggjorde för förvaltningen att räkna bort aktuella elever som även lämnat in önskemål om kommunal skolenhet.

Detta förfarande möjliggjorde att cirka 900 elever som antagits till fristående skolenheter kunde räknas bort från den kommunala skolplaceringsprocessen per 31 januari. Vårdnadshavare till cirka 300 elever som antagits till fristående skolenheter meddelade dock att de ville få sin kommunala ansökan behandlad.

Utöver dessa 900 platser kunde ytterligare cirka 450 lediga platser på kommunala skolenheter identifieras. Dessa härstammar från elever som inte var aktuella för skolplaceringsprocessen 2021, men som meddelat förvaltningen att de avser lämna sin kommunala skolplacering för en fristående huvudman.

Samarbetet med de fristående huvudmännen är en av de viktigaste framgångsfaktorerna i skolplaceringsprocessen. Avsevärda framsteg genomfördes i årets skolplaceringsprocess som fått stor påverkan på utfallet. Samordningsvinster av ett fördjupat samarbete finns för samtliga huvudmän att hämta. Detta skapar i sin tur värde för stadens vårdnadshavare och elever.

Till nästa års skolplaceringsprocess behöver förvaltningen bland annat utforska möjligheten att vidareutveckla systemstödet med tillhörande e-tjänster. Möjligheten för vårdnadshavare att digitalt lämna besked huruvida man avser ingå eller inte i den kommunala skolplaceringsprocessen skulle kvalitetssäkra momentet ytterligare. Såväl manuellt som digitalt inkomna bekräftelser behöver även dokumenteras för att kunna följas upp senare i processen.

Gemensamma blanketter och anvisningar kräver fortsatt utveckling och översättning. Det behöver vara tydligt hur vårdnadshavare ska agera när deras barn är aktuell för två skolplatser. Fokus behöver även ligga på att förtydliga samarbetsprocessen och förankra den hos samtliga fristående huvudmän. En gemensam tidplan skulle minska den manuella handpåläggningen som krävs för att hantera fall där elever blir dubbelplacerade.

På längre sikt behöver möjligheten att bjuda in fristående huvudmän att delta i kommunens skolplaceringsprocess ses över. Det finns exempel på kommuner där fristående och kommunala huvudmän samarbetar och har gemensamma plattformar och processer för skolplaceringsarbetet. Som elevernas hemkommun har Göteborgs Stad dock begränsade möjligheter att ställa krav utan är beroende av samarbeten.

En start skulle kunna vara att utveckla gemensam information om stadens skolenheter med syfte att förenkla för vårdnadshavare att lämna informerade önskemål.

4.2 Organisation

4.2.1 Skolenheter

Urval av rekommendationer avseende skolenhetsorganisationens påverkan på skolplaceringsprocessen:

- Säkerställa att enhetsförändringar inför kommande års skolplaceringsprocesser följer fastställd rutin.
- Undersöka alternativa tillvägagångssätt för de mer ovanliga årskursövergångarna.
- Fortsätta bevaka om och hur likvärdigheten i staden kan öka i samband med övergången till årskurs 7.

Skolplaceringsprocessen hanterar barn och elever som behöver göra övergångar till eller mellan skolenheter inför ett nytt läsår. Projektet ny skolenhetsorganisation har därmed haft en direkt påverkan på skolplaceringsprocessen 2021.

Verkställande av enhetsförändringar bör ske i ett tidigare skede än vad som gjorts i år. Under ett normalår bör beslut och verkställande ske inom en tidsram där förvaltningen i god tid har möjlighet kvalitetssäkra förändringarna. Detta innebär exempelvis uppdateringar i alla system så som e-tjänster, systemstöd, kapacitetsfiler med mera.

Förutsättningarna inför arbetet med skolplaceringsprocessen 2021 ställde höga krav på dialog, samarbete och interna kontroller. Inga större avvikelser i skolplaceringsarbetet kopplade till beslut om de många enhetsförändringarna har rapporterats. Detta är ett resultat av de omfattande manuella kontroller som genomförts för att säkerställa matchning och kvalitetssäkring i olika system.

Den höga förändringstakten inom förvaltningen under 2021 har dock medfört att kännedom och en djupare förståelse om vad-, hur- och varför ännu inte landat i alla led. För skolplaceringshandläggare som ofta är mottagare av frågor från vårdnadshavare och allmänhet har detta medfört utmaningar i såväl kommunikation som myndighetsutövning.

Den nya skolenhetsorganisationens påverkan på skolplaceringsprocessen 2021 har varit stor och genomslaget omedelbart. Antalet skolenheter minskade från 200 till 138 och antalet stadieövergångar kopplat till skolenheter som delat adress minskade från 69 till 37.

Förutom en minskad volym av ansökningar att hantera fick skolenhetsförändringarna andra effekter på skolplaceringsprocessen. Trycket var avsevärt mindre i jämförelse med tidigare år kopplat till ofrivilliga sökanden som tidigare behövt göra övergången mellan skolenheter som delar adress. Kommunikationsplanering kunde anpassas då detta tidigare varit en fråga som krävt stor hänsyn och utrymme i kommunikationsplanen.

Figur 3. Ny skolenhetsorganisation effekt på skolplaceringsprocessen 2021.

	2021	2020	+/- antal	+/- andel
Skolenheter	138	200	-62	-31%
Placerade totalt	9 194	11 837	-2 643	-22%
Placerade årskurs F	5 900	6 114	-214	-4%
Placerade årskurs 4	973	2 322	-1 349	-58%
Placerade årskurs 7	2 127	3 002	-875	-29%
Placerade övriga årskurser	194	357	-163	-46%

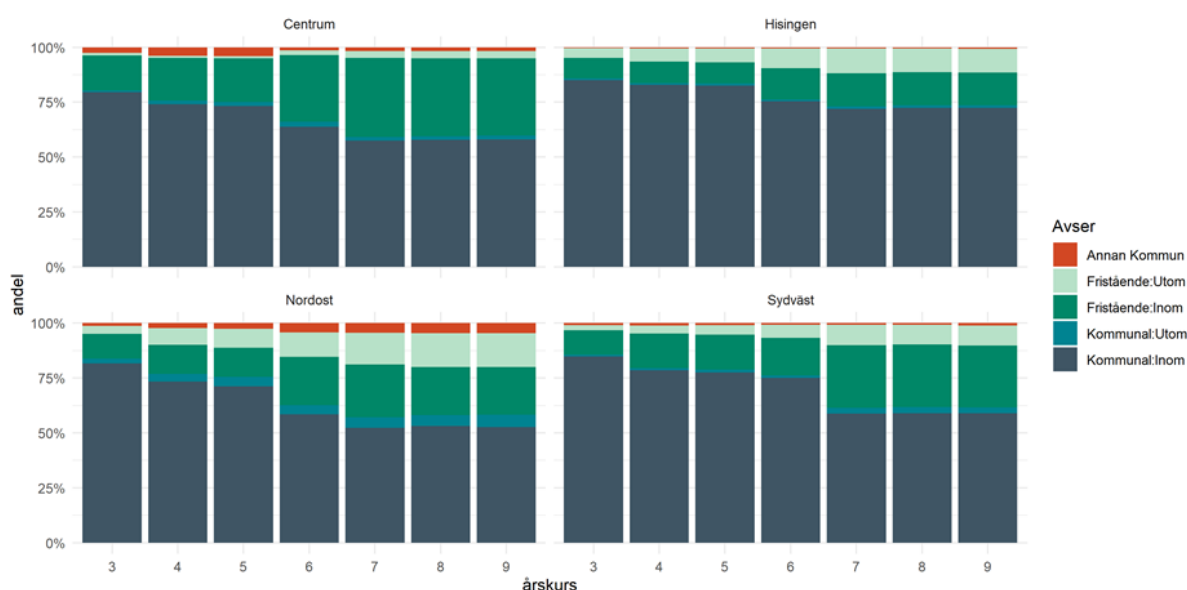
Gällande de övriga årskursövergångarna i diagrammet ovan (exklusive F, 4 och 7) kvarstår väldigt få elever som fortsatt behöver göra en övergång mellan skolenheter för att fortsätta sin skolgång. Det kan vara aktuellt att undersöka alternativa tillvägagångssätt och anpassa skolplaceringsprocessen för att säkerställa dessa elevgruppers fortsatta skolgång (se bilaga 2). Samma argumentation skulle kunna gå att applicera på övergången till årskurs 4 där den nya skolenhetsorganisationen haft störst effekt. Antalet elever som fortsatt är aktuella för denna övergång är dock betydligt större än för de övriga årskurserna.

Gällande risken för inlåsnings effekter av olika elevgrupper finns exempel på elever från skolenheter som kan ha missgynnats av enhetsförändringarna. För elever från F-6 skolor som fortsatt behöver göra en övergång till årskurs 7 har antalet skolplatser som står till förfogande i skolplaceringsprocessen minskat. Övergången till årskurs 7 är även den stadieövergång där skolenhetsförändringarna haft minst effekt.

Det finns fortsatt ett stort antal F-6 skolor i staden. Med hänsyn till kapacitetsbristen på många högstadieskolor går det att argumentera för att effekterna av skolenhetsförändringarna inte gynnar dessa elevgrupper. Minskade elevflöden påverkar även förvaltningens möjligheter att utnyttja kapaciteten över staden mer effektivt. Möjligheterna att främja integration påverkas även av minskade elevflöden och färre skolplaceringstillfällen främst i de högre årskurserna. Detta måste i sin tur ställas mot den ökade trygghetskänsla andra elevgrupper på F-9-skolor kan känna av att bli garanterade att få fortsätta i årskurs 7 på sin nuvarande skolenhet.

Generellt gäller att ju äldre eleverna blir desto mer benägen är man att förflytta sig. Fler vårdnadshavare med barn i de äldre åldrarna väljer att fortsätta sin skolgång hos fristående huvudmän. Man är även beredd att förflytta sig längre ju äldre eleverna blir. Fler elever söker sig till såväl fristående som kommunala skolenheter utanför det egna stadsområdet.

Figur 4. Elevflöden från årskurs 3 till årskurs 9 per stadsområde. Fördelning per huvudman och om eleven är placerad inom eller utanför stadsområdet.

Förändrad lagstiftning, utökat samarbetet med fristående huvudmän samt fördjupad erfarenhet om skolplaceringsprocessens effekter i vår nya skolenhetsorganisation skulle kunna förändra förutsättningarna på längre sikt. Det kan finnas anledning att fortsatt begrunda om och hur en mer likvärdig skolplaceringsprocess kopplat till stadieövergångar i staden skulle kunna se ut.

4.2.2 Grundsärskolan

Urval av rekommendationer inför det fortsatta arbetet med skolplaceringar i grundsärskolan:

- Arbeta för att planerings- och placeringsarbetet i samband med övergångar till eller inom grundsärskolan blir en integrerad del av skolplaceringsprocessen.
- Se över möjligheterna att komplettera Göteborg Stads regelverk för skolplaceringar med skrivelser om skolplaceringar i grundsärskolan.

Övergångarna till och inom grundsärskolan hanterades inte inom höstens projekt för skolplaceringar 2021. Samordningsvinsterna med att samla planerings- och placeringsarbetet för årskursövergångar i samtliga verksamhetsformer är dock stora. Placeringsarbetet i grundsärskolan behöver bli integrerat i och en naturlig del av skolplaceringsprocessen.

I grundskoleförvaltningens rutin för skolplaceringar i grundsärskolan beskrivs hur dessa placeringar ska gå till. I denna rutin återfinns även urvalskriterier för hur handläggare ska prioritera mellan de sökande. Elevernas behov av fysisk tillgänglighetsanpassning är en faktor. Grundsärskoleenheter och grundskolor med grundsärskolegrupper i Göteborgs Stad har graderats utifrån tillgänglighetsanpassning.

Nivå gul innebär ordinarie grundsärskolestandard. Nivå blå är tillgänglighetsanpassad för elever med större fysiska funktionsnedsättningar. Nivå grön är tillgänglighetsanpassad för elever med större fysiska funktionsnedsättningar och omfattande omvårdnadsbehov.

Figur 5. Utfall av övergångar till eller inom grundsärskolan inför läsåret 2021/2022.

Grundsärskolan	2021/2022
Totalt antal placerade elever	142
Antal inkomna ansökningar	150
Ej gjort önskemål – anvisad skola	7
Antal som har fått sitt första önskemål	88
Antal som har fått något av sina önskemål	27
Antal som inte har fått något av sina önskemål	20
Antal placerad på en skolenhet med tillgänglighetsanpassning - NIVÅ GUL	96
Antal placerad på en skolenhet med tillgänglighetsanpassning - NIVÅ BLÅ	36
Antal placerad på en skolenhet med tillgänglighetsanpassning - NIVÅ GRÖN	10

Under utvärderingen av årets skolplaceringsprocess har det blivit tydligt hur stor påverkan placeringsarbetet i grundsärskolan har på det övriga placeringsarbetet. Även det omvända gäller. Detta aktualiseras inte minst genom utmaningarna kopplade till arbetet med kapacitet.

Figur 6. Beslut om uppskjuten skolplikt inför ett nytt läsår.

Uppskjuten skolplikt	
Läsåret 2021/2022	72
Läsåret 2020/2021	42
Läsåret 2019/2020	34

Med hänsyn till bristen på elevplatser i grundsärskolan och att antalet elever med beslut om uppskjuten skolplikt ökar, krävs åtgärder på både kort och lång sikt.

För närvarande pågår framtagande av ett projektdirektiv som samlar pågående utvecklingsuppdrag inom grundsärskolan. Projektet förväntas starta under hösten 2021.

Utifrån skolplaceringsprocessens perspektiv är det centralt att detta projekt kommer igång så snart som möjligt. Sannolikt kommer det inte vara möjligt att vänta hela projekttiden ut med att göra anpassningar av grundsärskolans processer kopplade till skolplaceringarna. Det kan behöva bli en flerstegslösning. Detta kan exempelvis aktualiseras gällande framtagandet av ett av Grundscolenämnden beslutat regelverk om skolplaceringar i grundsärskolan.

4.2.3 Profilklasser

Urval av rekommendationer inför det fortsatta arbetet med att säkerställa antagningen till stadens profilklasser:

- Profilklassers antagningscykler behöver sammankopplas med det övriga skolplaceringsarbetet.
- Tydlig information om hur antagningsprov och det vanliga skolplaceringsförfarandet hänger ihop så att det är tydligt för elever, vårdnadshavare och medarbetare.
- Se över möjligheterna att i regelverket förtydliga hur antagningen till profilklasser går till.

I staden finns tre skolenheter med musikprofil: Brunnboskolan F-9, Nordhemsskolan F-9 och Utmarksskolan 4-9. En förutsättning för att ha så kallade musikklasser är att varje skolenhet genomför ett antagningsförfarande inför nytt läsår där färdighetsprov eller inträdesprov genomförs. För detta ändamål har de aktuella skolenheterna särskilda tillstånd. Konsekvensen av detta blir att Göteborgs Stads gemensamma antagningsregler vid skolplacering inte är tillämpliga i samband med antagningen till dessa profilklasser.

Figur 7. Antal elevplatser reserverade för musikklasser i Göteborgs stad.

Musikklass	F	3	4	5	6	7	8	9	Alla årskurser
Brunnsboskolan F-9			30	30	30	30	30	30	180
Nordhemsskolan F-9						60	90	90	240
Utmarksskolan 4–9					16	16	16	16	64
Hela staden			30	30	46	106	136	136	484

Påverkan sinsemellan beträffande det lokala antagningsförfarandet till musikklasserna och det centrala skolplaceringsförfarandet till stadens grundskolor är stor. Profilklasser organiseras idag inom områden där det, i olika grad, råder kapacitetsbrist.

Från lokalt håll framförs synpunkter att tidplanen för det centrala skolplaceringsförfarandet är dåligt anpassad efter förutsättningarna för att genomföra den lokala antagningen till musikklasserna. Motsvarande synpunkter framförs från företrädare för den centrala processen beträffande musikklassernas påverkan på den centrala placeringen till stadens grundskolor.

Givet att grundskoleförvaltningen fortsätter att vara positiv till denna profilering behöver både de lokala och centrala förutsättningarna att genomföra respektive antagningsprocess stärkas. Möjligheten för samtliga elever som sökt en placering i musikklass att genomföra ett färdighetsprov måste säkras. Samma gäller för förvaltningens möjligheter att genomföra ett rättssäkert placeringsförfarande till stadens grundskolor.

Det är dock svårt att förbise det faktum att den lokala antagningsprocessen till musikklasserna bör vara klar och inrapporterad innan det centrala simuleringsarbetet med att placera ut stadens elever påbörjas. Antalet platser på de aktuella skolenheterna reserverade för musikklasser är inte försumbar med hänsyn till kapacitetsbristen i vissa områden. Den centrala processen måste kunna räkna bort aktuella elever för musikklasserna.

Med detta som utgångspunkt behöver företrädare för de lokala och centrala antagningsförfarandena skyndsamt diskutera och presentera nödvändiga lösningsförslag inför nästa års skolplaceringsprocess. En lösning kan vara att anpassa tidplanerna för antagningarna. Här måste avvägningar göras hur det går att säkerställa möjligheten att genomföra lokala färdighetsprov, utan att påverkan på tidplanen för det centrala skolplaceringsförfarandet till stadens grundskolor blir för stor.

Utifrån elevers och vårdnadshavares perspektiv finns samordningsvinster av ett fördjupat samarbete mellan de lokala och centrala antagningsprocesserna. Här har den centrala skolplaceringsprocessen med dess resurser ett särskilt ansvar att stötta den lokala antagningen. Det kan exempelvis handla om kommunikationsstöd, e-tjänster, IT-stöd eller administrativt stöd.

I stadens gemensamma antagningsregler till förskoleklass och grundskola bör det även förtydligas hur antagningen till profilklasser går till.

4.2.4 Resursskolor

Urval av rekommendationer inför det fortsatta arbetet med att säkerställa antagningen till stadens resursskolor.

- Resursskolornas antagningscykler behöver sammankopplas med det övriga skolplaceringsarbetet.
- Tydlig information om hur den lokala antagningen och det centrala placeringsförfarandet hänger ihop så att det är tydligt för elever, vårdnadshavare och medarbetare.
- Se över möjligheten att i regelverket förtydliga hur antagningen till resursskolor går till.

I Göteborgs Stad finns en skola som bedrivs som en så kallad ”resursskola”. Det är Kannebäcksskolan med inriktningarna döv och hörsel samt tal och språk. Dessa inriktningar är registrerade som egna skolenheter och leds av en rektor med ansvar för eleverna. Eleverna har även sina organisatoriska hemvister på de aktuella skolenheterna.

På Kannebäcksskolan döv och hörsel respektive Kannebäcksskolan tal och språk är målgruppen döva och hörselnedsatta elever, samt elever med generell språkstörning. De aktuella skolenheterna har ett separat antagningsförfarande vid urval och placering av elever.

Formellt bedriver dock grundskoleförvaltningen inga resursskolor. Ingen av förvaltningens skolenheter har egna urvalskriterier som är beslutade av Grundskolenämnden. Inom ramen för projektet ny skolenhetsorganisation har förutsättningarna för och organisering av resursskolor utretts. Utredningen lämnade förslag på organisering samt frågeställningar som kräver fortsatt beredning.

Utifrån skolplaceringsprocessens perspektiv har Kannebäcksskolans lokala antagningsprocess påverka på de centrala processerna vid utplacering av stadens elever. Avsaknaden av ett av Grundskolenämnden beslutat regelverk till de aktuella skolenheterna påverkar den centrala handläggningen. Även avsaknaden av insyn samt möjlighet att påverka den lokala antagningsprocessen och organisationen medför utmaningar.

Detta aktualiseras främst när elever blir nekade en placering vid de aktuella skolenheterna. Antingen på grund av att de inte tillhör målgruppen eller för att det saknas elevplatser. Dessa ärenden kräver då central handläggning i form av att hantera eventuella överklaganden samt finna alternativa skolplaceringar.

Givet att grundskoleförvaltningen och Grundskolenämnden ställer sig positiva till att resursskolor ska finnas i staden, behöver de lokala och centrala förutsättningarna att genomföra respektive antagningsprocess stärkas.

Samma gäller som för profilklasserna, det är svårt att förbise det faktum att den lokala antagningsprocessen till resursskolorna bör vara klar och inrapporterad, innan det centrala simuleringsarbetet med att placera ut stadens elever påbörjas.

Även här har den centrala skolplaceringsprocessen ett särskilt ansvar att stödja den lokala antagningsprocessen. Det kan exempelvis handla om kommunikationsstöd, e-tjänster, IT-stöd eller administrativt stöd för att utforma blanketter eller hantera ansökningar. För vårdnadshavare och elever behöver samordning mellan de lokala och centrala processerna säkerställas.

Avslutningsvis är det nödvändigt att se över hur stadens regler för skolplacering i förskoleklass och grundskola kan redogöra för hur skolplaceringar till de aktuella skolenheterna ska gå till. Den utredning som genomförts gällande resursskolor innehåller förslag och frågeställningar som påverkar skolplaceringsprocessen. Det är viktigt att erforderliga beslut och inriktningar tas inför nästa års skolplaceringsprocess.

4.2.5 Skolbyten

Urval av rekommendationer inför det fortsatta arbetet med att planera och genomföra skolbytesperioder:

- Planering, utveckling och genomförande av skolbytesperioderna bör ingå i processorganisationens ordinarie ansvar kopplat till skolplaceringar.
- Kartlägga aktiviteterna som genomförs inför, under och efter skolbytesperioderna.
- Överväga att upprätta kölistor en begränsad period efter det att skolbytesbesluten inför höstterminsstarten skickats ut.

Varje termin har grundskoleförvaltningen skolbytesperioder. Syftet med perioderna är att de vårdnadshavare som av olika anledningar vill att deras barn ska byta skola inför terminsstart ska kunna ansöka om det. Ansökningar om skolbyten beviljas i mån av ledig plats.

Skolbytet hanterades inte inom det projekt som avsåg skolplaceringar 2021. Skolbytesperioden inför höstterminsstarten ses dock av många som ett ”omval” eller förnyad chans i det fall man inte fått sina högsta önskemål tillgodosedda under skolplaceringsprocessen.

Under skolbytesperioden tillämpas så kallade ”skarpa byten” eller ”bindande ansökan”. Det innebär att om eleven får en plats på någon av de önskade skolenheterna, så gäller den nya platsen automatiskt och elevens tidigare plats kan gå till en annan elev. Orsaken till detta är att förvaltningen då kan verkställa fler skolbyten eftersom elever inte längre sitter på två skolplatser.

Figur 8. Utfall av vårens skolbytesperioder inför nytt läsår.

Förskoleklass och grundskola	2021		2020		2019	
	Antal	Andel	Antal	Andel	Antal	Andel
Totalt antal inkomna ansökningar	1 160		2 123		2 087	
Beviljade skolbyten	518	45 %	578	27 %	894	43 %
Ej beviljade skolbyten	642	55 %	1545	73 %	1193	57 %

Inför den skolbytesperiod som följde efter att skolplaceringsbesluten för 2021 skickades ut kommunicerade förvaltningen via egna prioriterade kanaler. Målgruppen var främst vårdnadshavare, men även pedagoger, rektorer, administratörer samt andra medarbetare i förvaltningen. Det säkerställdes även att kontaktcenter, reception och medborgarkontor som får många frågor från vårdnadshavare fick ta del av informationen.

Under nästkommande års arbete med skolplaceringsprocessen behöver skolbytesperioden integreras som en naturlig del i processorganisationens planerings- och utvecklingsarbete. Skolbytesprocessen behöver även kartläggas och komplettera den övergripande processkartan för skolplaceringar.

Fokus behöver även läggas på att öka förståelsen inom organisationen för skolplaceringar. Rektor utgör ofta första linjen i kontakten med vårdnadshavare och måste stå för riktig information.

Förvaltningen behöver även överväga möjligheterna med att upprätta en kölista efter att skolbytesbesluten gått ut. Den skulle exempelvis kunna vara aktiv till skolstarten. Det skulle kunna lösa kommunikationsutmaningar kopplade till den ryktesspridning som uppstår bland vårdnadshavare, när det finns lediga elevplatser på grund av att en annan elev flyttat eller slutat av andra anledningar. Överväganden behöver då göras huruvida detta är genomförbart utifrån den påverkan det kan få på arbetet med de löpande skolplaceringarna. Det behöver även säkerställas att tillämpningen av en eventuell kölista sker rättssäkert och likvärdigt.

4.2.6 Placeringsenheten

Urval av rekommendationer gällande skolplaceringsenhetens arbete och förutsättningar:

- Fortsätta arbetet för att öka tillgängligheten med andra aktörer och samarbetspartners.
- Säkerställa att handläggare har tillgång till erforderligt stöd och support från andra kompetenser i förvaltningen.

Inför årets skolplaceringsprocess har placeringsenheten förändrat det operativa arbetet. Tidigare ansvarade handläggare för olika delprocesser eller moment i skolplaceringsarbetet. Nu är två handläggare fördelade per utbildningsområde där dessa ansvarar för hela processen inom sitt område. Detta inkluderar bland annat hantering av inkomna ansökningar, synpunkter, överklaganden och beslutsfattande inom sitt utbildningsområde.

Vid kritiska perioder genomfördes punktinsatser som involverade samtliga tillgängliga handläggare. Detta inkluderade bland annat inkorgen i handläggarstöden, e-post, post, besök samt chattfunktionen med registratur och kontaktcenter.

Den pågående pandemin har ställt höga krav för att kvalitetssäkra myndighetsutövningen. Arbetsgången har standardiserats och schemalagts. Det har varit tydligt vilka som behöver vara på plats och vem som ansvarar för vad varje dag. Under den operativa fasen med skolplaceringarna hölls dagliga avstämningar.

Den nya organiseringen av det operativa arbetet har haft god effekt för att kvalitetssäkra olika moment i handläggningen av skolplaceringarna. Att arbeta med samtliga moment kopplade till skolplaceringar höjer kompetensen och gör processen mindre sårbar. Samtidigt finns fortsatt risk att personella bortfall under kritiska perioder medför alltför stor arbetsbelastning för övriga. Detta har inte minst aktualiserats under den pågående pandemin.

När det gäller support har enheten haft tillgång till olika professioner och funktioner under skolplaceringsprocessen. Detta har varit uppskattat och stärkt handläggarna i sin roll. Det handlar bland annat om stöd i juridiska frågor, kommunikation, IT eller i kontakten med fristående huvudmän. Från enheten efterfrågar man tillgång till liknande stöd under hela året, inte bara under kritiska perioder i skolplaceringsarbetet.

Exempel på ett fortsatt utvecklingsområde för skolplaceringsenheten är att fortsätta arbetet med att stärka tillgängligheten. Samarbetet med andra aktörer som kontaktcenter, medborgarkontor, reception och registratur är en viktig framgångsfaktor.

4.3 Kapacitet

4.3.1 Inför skolplacering

Inför skolplaceringsprocessen 2021 har ett stort arbete genomförts för att kartlägga och sammanställa processen för kapacitetsplanering.

I enlighet med processen fastställdes kapaciteten för kommande läsår i december 2020. Fastställandet föregicks av ett prognosarbete som involverat funktioner som processledare kapacitet, planeringsledare fastighet och utbildningschefer. Den fastställda kapaciteten låg till grund för simuleringsarbetet som påbörjades efter att ansökningsperioden avslutats i februari 2021.

4.3.2 Vid skolplacering

Rekommendationer för att prognoserna för kapacitet ska kunna bli ännu mer träffsäkra:

- Än mer synkad skolplaceringsprocess tillsammans med de fristående huvudmännen.
- Fortsatt fokus på arbetet med att skapa en statistikavgränsande enhet. Detta skulle möjliggöra tillgång till mer bakgrundsinformation på elevnivå som kan användas vid analyser och prognoser.

Vid den initiala simuleringen i samband med att ansökningsperioden avslutats saknades 273 platser i förskoleklass och 111 platser i årskurs 7. Detta kan ställas i relation till 1 134 platser i förskoleklass och 313 platser i årskurs 7 som saknades föregående år vid samma tidpunkt.

Figur 9. Underskott av elevplatser vid tidpunkten för den första simuleringen.

Årskurs	2021/2022	2020/2021
F	273	1 134
7	111	313

Att det kan bli en tillsynes stor diskrepans mellan prognos och utfall beror på flera faktorer.

En bidragande faktor är osäkerheten kring hur stort antal elever som kommer välja att gå till en fristående skolenhet istället för en kommunal skolenhet. Som underlag finns tidsserier på hur dessa flöden sett ut per primärområde över tid, men dessa påverkas av elevkullar samt etablering av nya och avveckling av gamla skolenheter. En annan faktor som påverkar är elevernas önskemål. I prognosarbetet har tidsserier av elevflöden från område till område och skolenhet till skolenhet analyserats.

4.3.2.1 Justering av kapacitet

Rekommendationer för att förbättra arbetet med att analysera och justera kapaciteten:

- I god tid boka in avstämningar med planeringsledare fastighet och utbildningschefer för att säkerställa att tid finns att stämma av eventuella nödvändiga justeringar.
- Synka tidplaner för kapacitetsprocessen och placeringsprocessen.

Att kapaciteten skulle behöva justeras i samband med placeringsarbetet var väntat. Här följde arbetet med att justera kapaciteten på olika skolenheter och analysera utfallet, fram till dess att samtliga elever kunde erbjudas en plats.

I enlighet med processen analyserades utfallen från simuleringarna utifrån frågeställningarna:

- Finns det områden där det saknas platser?
- Finns det områden där det är många platser som står tomma?
- Behöver kapaciteten justeras uppåt eller nedåt för att tillgodose alla elever en placering enligt regelverket och/eller uppnå hållbara klasstorlekar?

Då varje justering i kapaciteten påverkar flödena, så krävs flera steg av simuleringar per årskurs.

För förskoleklass har till exempel elva simuleringar genomförts, varpå utfallet behövt analyseras noggrant för att sedan kommuniceras och fastställas inför placering. Processledare kapacitet har tagit fram förslag för att tillsammans med planeringsledare fastighet och utbildningschef göra en bedömning var det är möjligt och rimligt att göra justeringar. För varje genomförd justering och simulering minskade antalet oplacerade elever.

En förutsättning för att processen för skolplacering kunde gå vidare med sina kontroller, såsom fastställt i processkartan, var att antalet oplacerade elever var nere på ett minimum. Tidigare än så var det omotiverat att genomföra kontroller då det var alltför stora förändringar i samband med varje genomförd simulering.

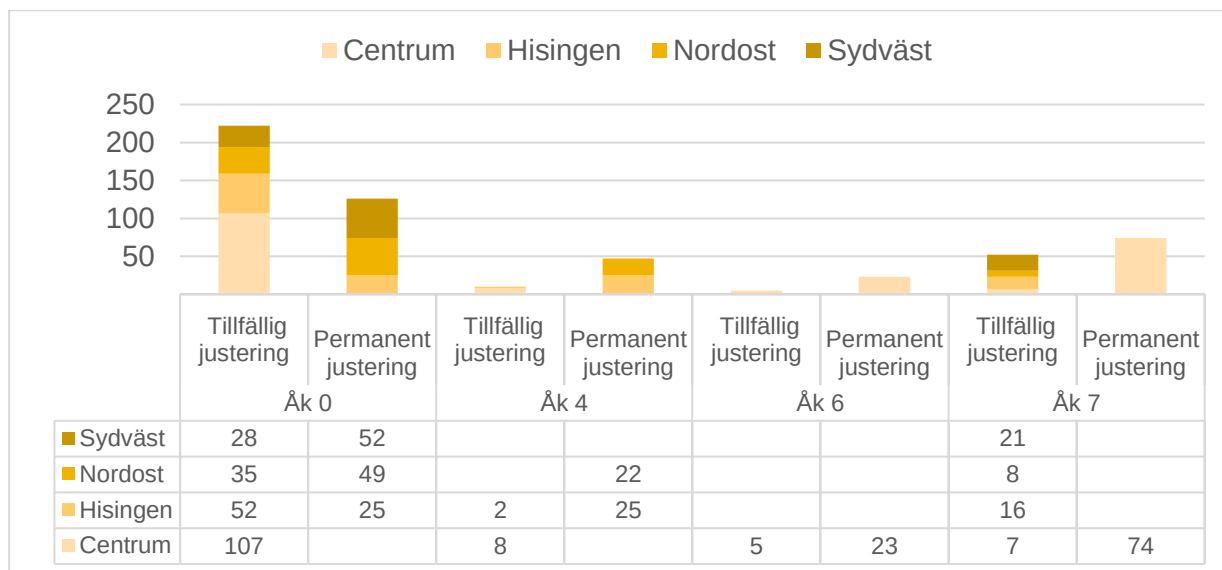
Sammanfattningsvis genomfördes både permanenta justeringar (kapaciteten kvarstod på minst denna nivå efter placeringsarbetet) och tillfälliga justeringar (kapaciteten återjusterades efter placeringsarbetet).

Tillfällig kapacitet innebär att antalet platser temporärt justeras upp till en nivå som är högre än den kapacitet som är hållbar. Detta kan exempelvis ske genom klasstorlekar som är större än vad lokalerna och pedagogiken är anpassad för. Tillfällig kapacitet syftar till att säkerställa att alla elever erbjuds en placering.

Med hänsyn till att det efter skolplaceringen sker ett ytterligare utflöde av elever till fristående skolenheter, samt flytt och skolbyten inom staden, så justeras kapaciteten efter skolplaceringsbesluten ned till den nivå som är hållbar samtidigt som alla elever garanterats en skolplats.

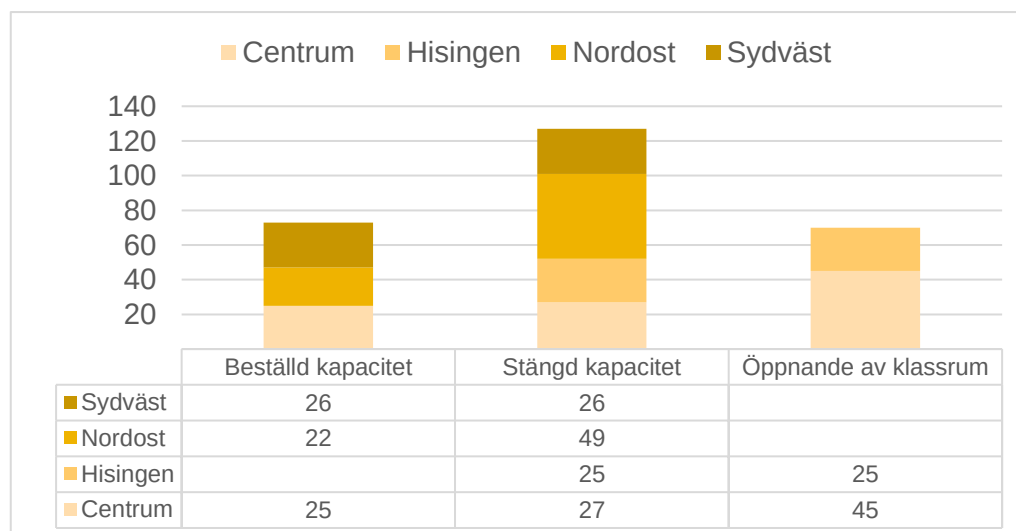
I förskoleklass skedde totalt 222 tillfälliga justeringar, framförallt i stadsområde Centrum. Utöver det genomfördes även 126 permanenta justeringar. I årskurs 4 och årskurs 6 skedde framförallt permanenta justeringar medan det i årskurs 7 genomfördes både tillfälliga och permanenta justeringar.

Figur 10. Antal platser som justerats per årskurs och område (tillfälligt respektive permanent).

De permanenta justeringar som genomfördes i detta skede bestod dels av beställd kapacitet i form av paviljonglösningar. Men även av stängd kapacitet, vilket betyder att det fanns lokalkapacitet att utnyttja (men eventuellt lånas kapacitet från nästkommande läsår). Stängd kapacitet kan även avse öppnande av klassrum vilket betyder att det finns klassrum, men det kan bli trångt i nyttjandet av andra lokaler, såsom för idrottsundervisning och undervisning i specialsalar.

Figur 11. Antal platser som justerats permanent per kategori och område.

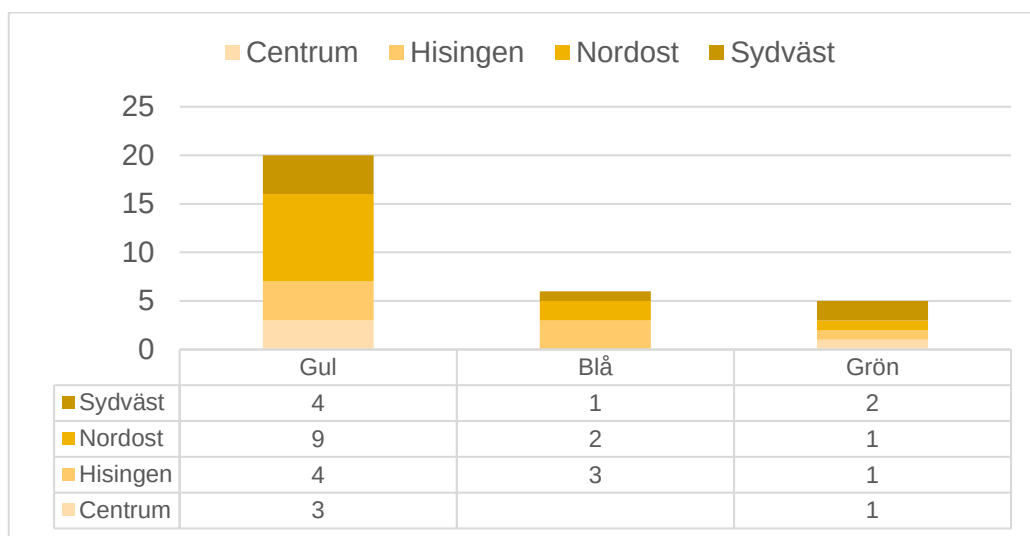

När det gäller grundsärskolan så har behovet av platser i samband med årets skolplaceringar varit stort. För att säkerställa att alla elever som har behov av en plats ska få en plats har följande beslut tagits i förvaltningsledningen:

- Placering i grundsärskola ska ske totalt per skolenhet och ej per stadium.
- Placering i grundsärskola får ske på maxkapacitet.

De justeringar som beslutades gällande grundsärskolekapaciteten sammanfattas i diagrammet nedan. Diagrammet redovisar justeringar per tillgänglighetskod och område. Tillgänglighetskoderna per skolenhet går från gul till blå till grön, där grön är den högsta nivån av tillgänglighetsanpassning.

Figur 12. Antal platser som justerats per tillgänglighetskod och område (permanent).

4.3.2.2 Avvikelse från regelverk

Enbart i ett område innebar den fastställda kapaciteten att inte alla elever erbjöds en plats enligt regelverket. Detta berörde två elever, vilket redogörs för närmre i kapitlet avvikelser.

4.3.2.3 Efter skolplacering

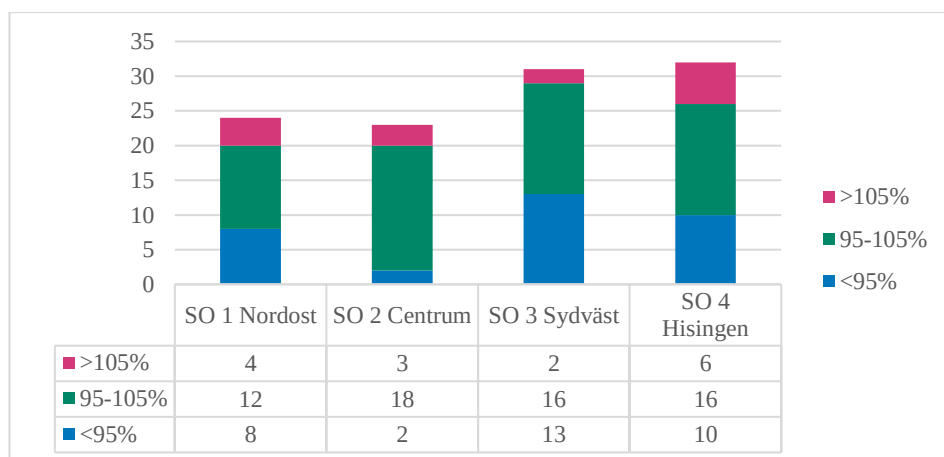
Det är viktigt att poängtera att kapacitetsprocessen löper på även efter skolplaceringarna. Kapaciteten kan komma att justeras upp eller ned då förutsättningar när det gäller till exempel lokaler eller den pedagogiska verksamheten förändras under året.

Diagrammet nedan visar antal skolenheter utifrån deras beläggningsgrad (antal elever i relation till skolenhetens kapacitet) efter skolplaceringen. Kapaciteten som är angiven är den efter att den återjusterats. Samtliga skolenheter redovisas, även de skolenheter som inte har intag av hela klasser, då det sker intag av ströplatser.

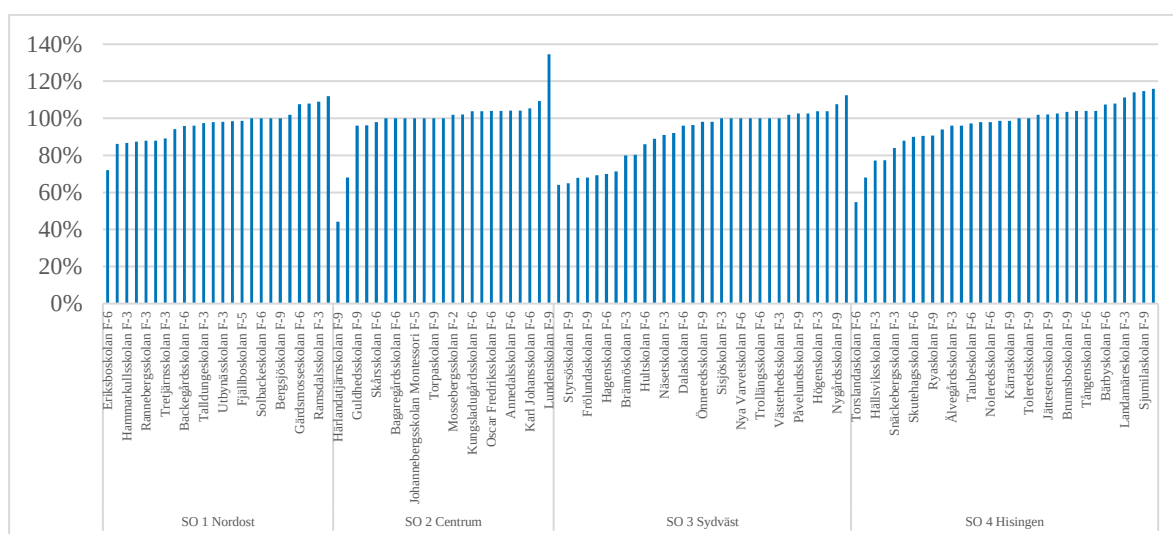
Kategorierna som redovisas är skolenheter som har lägre än 95 procents beläggningsgrad, mellan 95 och 105 procents beläggningsgrad samt skolenheter med över 105 procents beläggningsgrad.

I förskoleklass är de flesta skolenheter i spannet 95-105 procents beläggningsgrad och i samtliga stadsområden finns exempel på skolenheter som har både högre och lägre beläggningsgrad.

Figur 13. Antal skolor utifrån beläggningsgrad per stadsområde (förskoleklass).

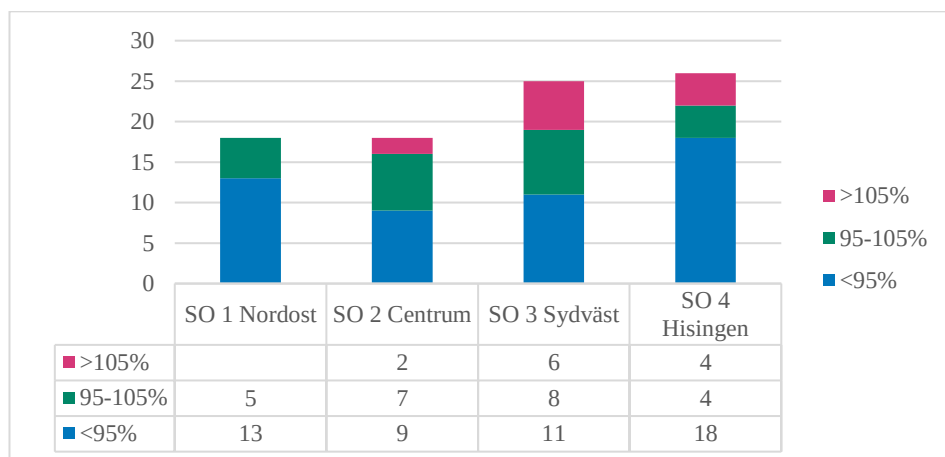

Figur 14. Beläggningsgrad per skolenhet och stadsområde (förskoleklass).

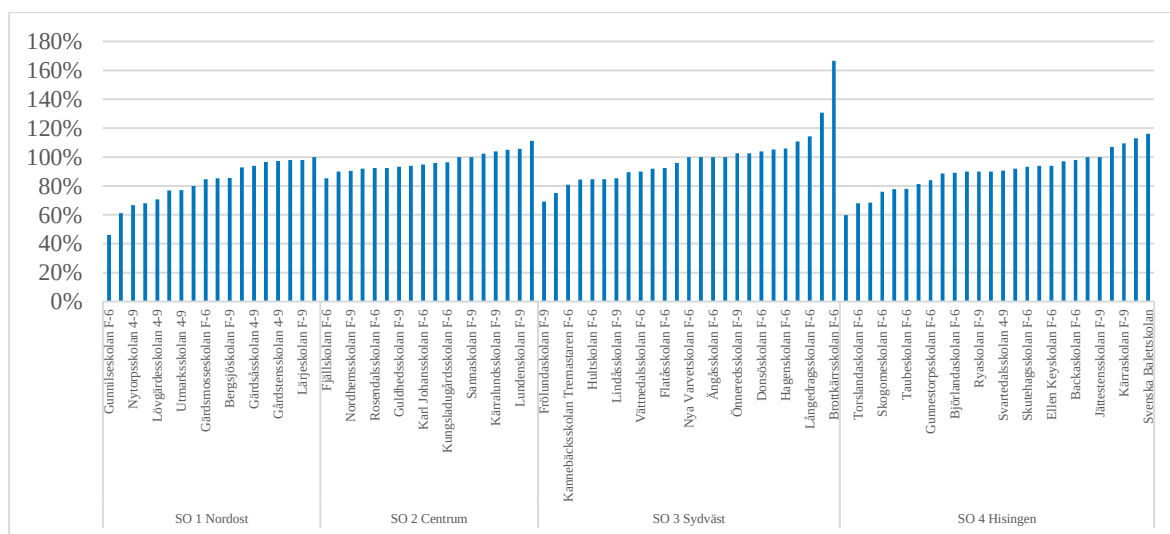

I årskurs 6 ser bilden något annorlunda ut, där en större andel av skolenheterna har en beläggning på mindre än 95 procent.

Figur 15. Antal skolor utifrån beläggningsgrad per stadsområde (årskurs 6).

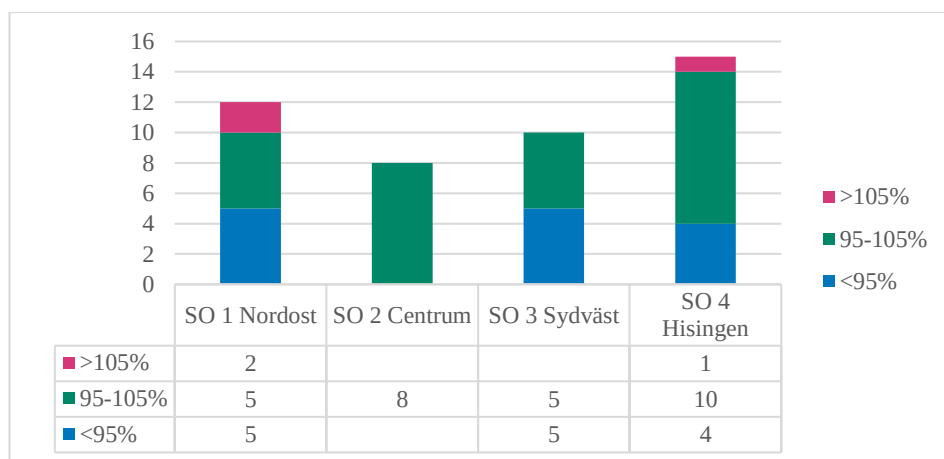

Figur 16. Beläggningsgrad per skolenhet och stadsområde (årskurs 6).

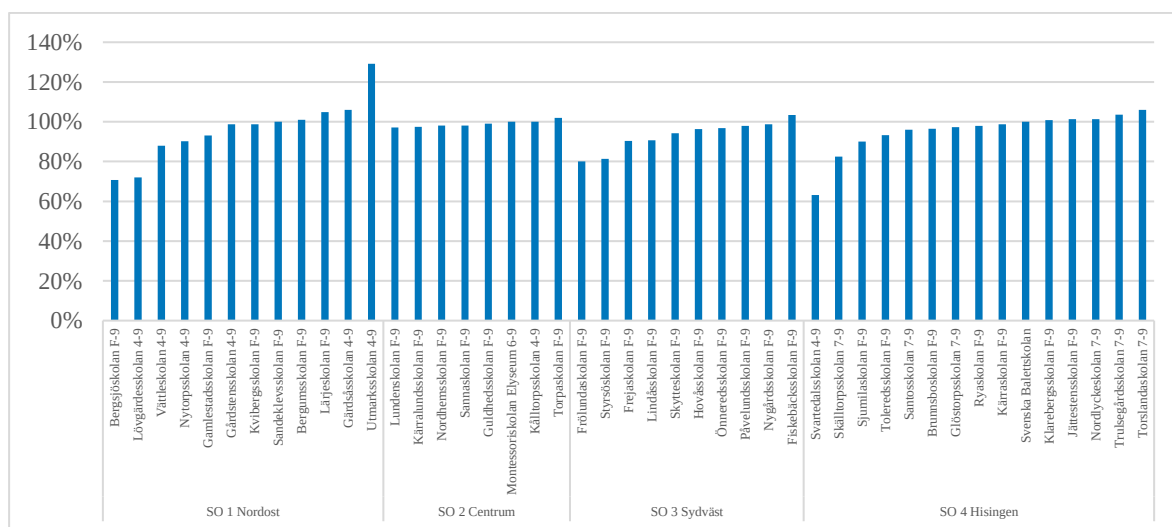

I årskurs 7 har de flesta skolenheterna en beläggning på 95 till 105 procent. Det finns dock ett antal skolenheter i samtliga stadsområden, förutom Centrum, som har lägre belägningsgrad.

Figur 17. Antal skolor utifrån belägningsgrad per stadsområde (årskurs 7).

Figur 18. Belägningsgrad per skolenhet och stadsområde (årskurs 7).

4.3.2.4 Fallstudie

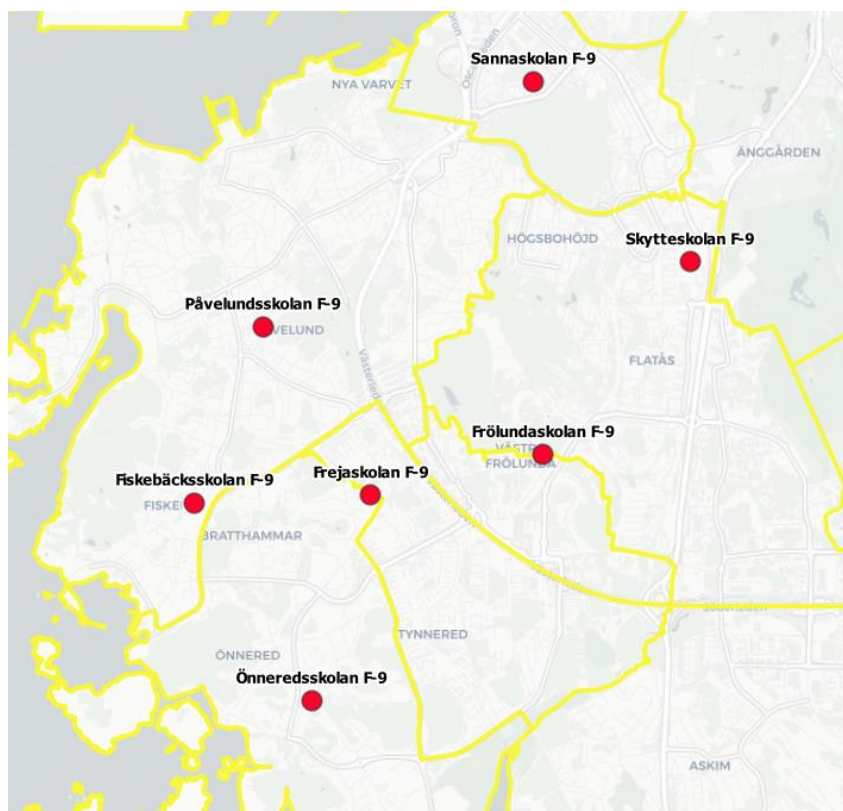
Som nämndes tidigare är en av frågeställningarna i kapacitetsprocessen:

- Behöver kapaciteten justeras uppåt eller nedåt för att tillgodose alla elevers placering enligt regelverket och/eller uppnå hållbara klasstorlekar?

Med stöd av två fallstudier, där en skolenhet har överkapacitet medan en annan har underkapacitet, så visualiseras hur avvägningen mellan ”placering enligt regelverket” och att ”uppnå hållbara klasstorlekar” kan se ut.

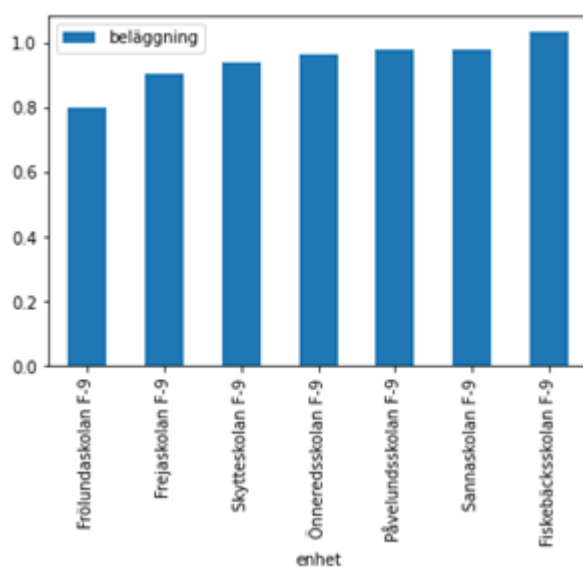
1. Frölundaområdet – Årskurs 7

Figur 19. Skolenheter med elever i årskurs 7 i Frölundaområdet.

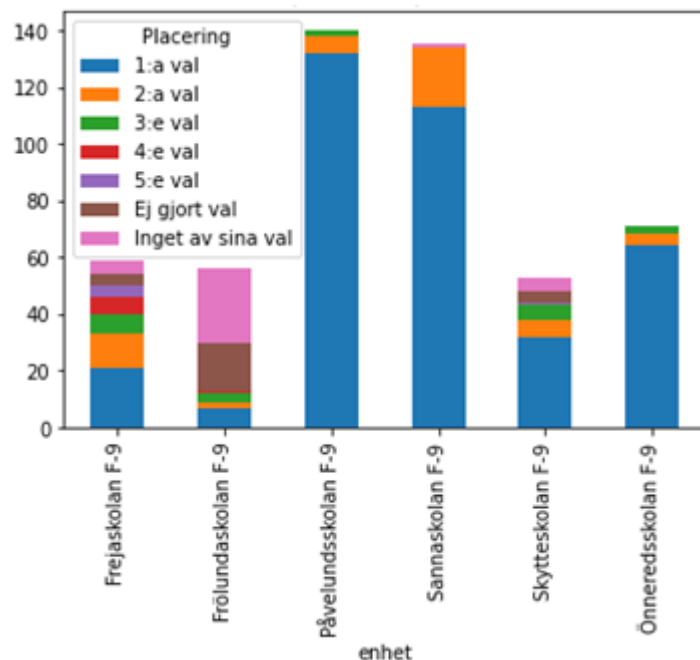
Efter skolplaceringen hade samtliga skolenheter i området en beläggningsgrad på runt hundra procent, bortsett från Frölundaskolan F-9. Vad bilden nedan inte visar är att en av Frejaskolans klasser är utifrån kapacitet i paviljonger, vilket innebär att Frejaskolans beläggning egentligen är över hundra procent.

Figur 20. Beläggning per skolenhet i årskurs 7 i Frölundaområdet.

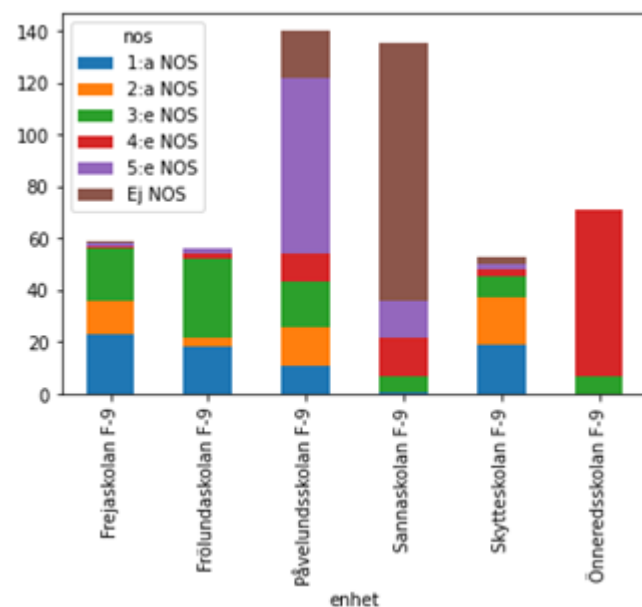
Diagrammet nedan visar mot vilken grund eleverna placerats på respektive skolenhet. På till exempel Påvelundsskolan F-9 fylls platserna primärt med elever som haft skolan som sitt förstahandsval. Frölundaskolan F-9 har primärt elever som inte fått något av sina val eller som inte har gjort något val.

Figur 21. Antal elever i årskurs 7 per skolenhet utifrån önskemål.

Frölundaskolan F-9 har som redovisats en förhållandevis låg beläggning i jämförelse med övriga skolenheter i området. Därför blir det intressant att följa upp hur många av eleverna, som placerats på respektive skolenhet, som även har Frölundaskolan F-9 som en närområdesskola. Enligt diagrammet nedan har ett flertal elever placerade på Frejaskolan F-9, Påvelundsskolan F-9 och Skytteskolan F-9 även Frölundaskolan F-9 som en närområdesskola.

Figur 22. Antal elever i åk 7 placerade per skolenhet som även har Frölundaskolan F-9 som närområdesskola.

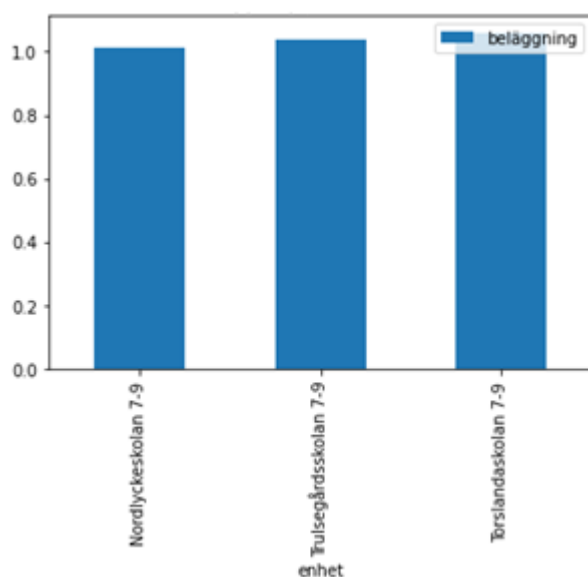
2. Torslandaområdet – Årskurs 7

Figur 23. Skolenheter med elever i årskurs 7 i Torslandaområdet.

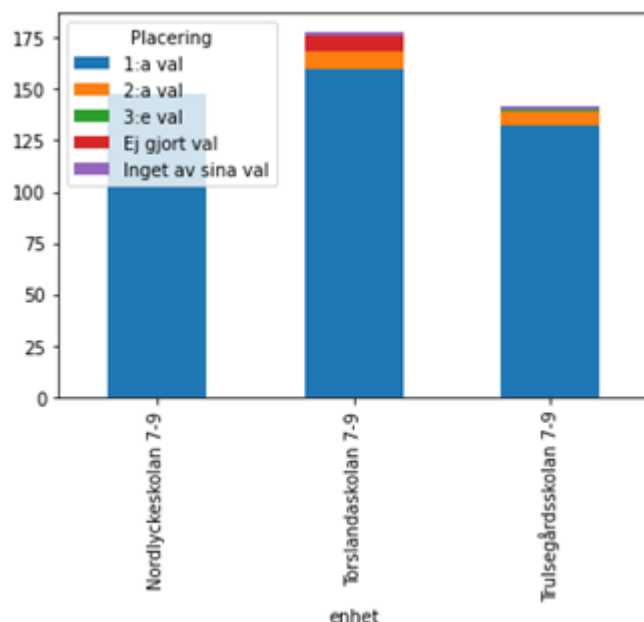
På dessa skolenheter är beläggningen sett till den fastställda kapaciteten runt, eller till och med mer, än hundra procent. Det som diagrammet inte visar är att Trulsegårdsskolan 7-9 skulle ha möjlighet att utöka antalet platser, det vill säga skolenheten står med tom kapacitet.

Figur 24. Beläggning per skolenhet i årskurs 7 i Torslandaområdet.

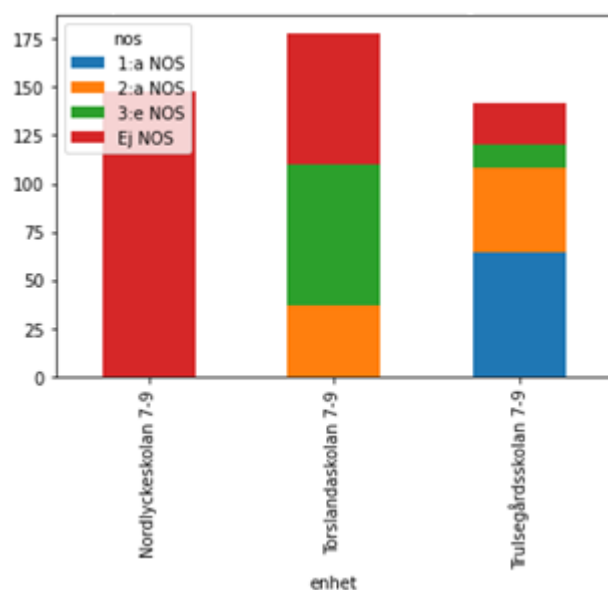
Sett till hur eleverna har placerats på respektive skolenhet så fylls Nordlyckeskolan 7-9 av elever som önskat skolan som första önskemål. På Torslandaskolan 7-9 och Trulsegårdsskolan 7-9 placeras de flesta eleverna utifrån sitt första önskemål. Men i urvalet till dessa skolenheter återfinns även en del elever som haft skolan som ett lägre prioriterat önskemål.

Figur 25. Antal elever i årskurs 7 per skolenhet utifrån önskemål.

Då Trulsegårdsskolan 7-9 har tom kapacitet som skulle kunna utnyttjas så är det intressant att följa upp hur många av eleverna, som placerats på Torslandaskolan 7-9, som även har Trulsegårdsskolan 7-9 som en närområdesskola. Sett till principen om närområdesskola skulle ungefär 100 av eleverna som placerats på Torslandaskolan 7-9 även kunna placeras på Trulsegårdsskolan 7-9.

Figur 26. Antal elever i år 7 placerade per skolenhet som även har Trulsegårdsskolan 7-9 som närområdesskola.

3. Sammanfattning

Fallstudierna från placeringar i årskurs 7 i Frölundaområdet och Torslandaområdet är exempel som återfinns i andra årskurser och områden i staden.

I dessa exempel skulle det vara möjligt enligt regelverket att fylla tomma platser på en skolenhet med lägre beläggingsgrad, med elever från skolenheter med högre beläggingsgrad. Detta skulle även frigöra platser vid övriga skolenheter i området och därmed skapa ett flöde som möjliggör ett mer effektivt nyttjande av kapaciteten i staden. Utan att frångå nämndens regelverk för skolplaceringar.

Samma princip går att applicera i andra årskurser och områden i staden där skolenheter riskerar dåliga delningstal. Med dåliga delningstal avses en skolorganisation som inte uppnår en viss volym av elever. Till exempelvis kan en årskurs på en skolenhet med kapacitet för 50 elever, men med endast 38 elever inskrivna, anses ha ett dåligt delningstal. Dåliga delningstal kan påverka en skolenhets organisatoriska bärkraftighet.

I skolenhetsutredningen fastslås att skolenheter måste ha en viss volym för att kunna anses vara organisatoriskt bärkraftiga skolenheter. En sådan enhet kan ha förutsättningar att kunna ha en hållbar och tillräckligt omfattande skolledningsresurs. En bärkraftig skolenhet gör också att den kan hålla sig med olika stödresurser och ett tillräckligt stort kollegium av lärare. Samlat ger dessa volymer rektorer möjligheter att på ett flexibelt sätt fördela resurser och kompetens utifrån elevernas behov. Det bidrar till en mer effektiv arbetsorganisation.

Det är en svår avvägning att försöka höja kapacitet och tillmötesgå önskemål och samtidigt värna om jämna klasstorlekar och skolenhetsorganisationer. Dessa fallstudier utgör exempel där det kan finnas utrymme att arbeta mer strategiskt med kapaciteten i skolplaceringsprocessen.

4.4 IT-stöd

4.4.1 E-tjänster

Urval av rekommendationer gällande utveckling och kvalitetssäkring av e-tjänster kopplade till skolplaceringsprocessen:

- Bevaka hur systemleverantör möter upp förvaltningens kravspecifikation.
- Se över i vilken utsträckning Myndighetspost kan användas i kommunikationen med vårdnadshavare.

Inför att ansökningsperioden öppnade för skolplaceringar 2021 genomfördes flera anpassningar av den e-tjänst som vårdnadshavare använder för att önska skola.

För tillfället pågår ett arbete med att förbättra e-tjänsten. Förvaltningen sammanställer en kravspecifikation till systemleverantören med behov och förbättringsförslag. Detta innefattar bland annat möjligheten för vårdnadshavare som ansökt digitalt att få en kopia på sin originalansökan. Denna funktionalitet saknades i årets skolplaceringsprocess, vilket genererade mängder med frågor från vårdnadshavare som ville ha bekräftelse på att uppgifterna fyllts i korrekt.

Figur 27. Antal inkomna ansökningar via e-tjänst och post.

Inkomna ansökningar	
via E-tjänst	Cirka 7500
via Post	Cirka 600

Då en ansökan kräver signering av samtliga vårdnadshavare behöver även funktionalitet i handläggarstödet kopplat till detta utvecklas. Exempelvis saknas idag möjlighet i systemet att komplettera en digital signatur med en signatur inkommen via en pappersansökan. I dessa fall bedömer förvaltningen att ansökan är komplett och att denna funktionalitet behöver finnas i e-tjänsten.

Om den ena vårdnadshavaren har ansökt om en placering digitalt och fyllt i alla textfält, skickas en digital påminnelse till den andra vårdnadshavare (om en sådan finns) att det krävs en signering. För inkompleta pappersansökningar skickas manuella påminnelser.

För de vårdnadshavare som inte ansökt om en skolplacering skickas det ut en påminnelse i mitten av ansökningsperioden. Denna skickades manuellt via post till aktuella elever i samtliga årskurser. För de som ansökt digitalt skickades placeringsbesluten ut digitalt. För de som ansökt via pappersansökan skickades besluten hem med post.

Det pågår för närvarande ett arbete med att se över hur funktioner som Myndighetspost kan ersätta stora delar av dessa manuella pappersutskick.

4.4.2 Systemstöd i placeringsarbetet

Urval av rekommendationer gällande utveckling och kvalitetssäkring av handläggarsstödet för skolplaceringar:

- Bevaka hur systemleverantör möter upp förvaltningens kravspecifikation.
- Tillsammans med leverantör arbeta för att automatisera eller underlätta resurskrävande manuella kontroller.
- Säkerställa att handläggarsstödet är funktionellt för såväl löpande skolplaceringar som placeringar i grundsärskolan.

E-tjänsten som vårdnadshavare använder för att ansöka om skolplacering är en del av samma systemstöd som används för att handlägga själva ansökningarna. När vårdnadshavare skickat in sin ansökan hamnar den i en inkorg där handläggare kontrollerar uppgifterna och godkänner ansökan.

Arbetsgången i systemet i årets skolplaceringsprocess har varit att handläggare säkerställer grunddata kopplade till eleverna. När denna är kvalitetssäkrad registreras kapacitetsuppgifter för respektive skolenhet. Därefter ansvarar samordnare från digitaliseringsenheten för att erforderliga simuleringar genomförs och sammanställs. Detta ligger sedan till grund inför det fortsatta arbetet med att analysera och justera kapacitet.

Överlag upplever handläggare att systemstödet är funktionellt och användarvänligt. Den finns manualer tillgängliga och dessa är under ständig utveckling. Man bedömer dock att mycket utveckling kvarstår för att kunna effektivisera och minska den manuella handpåläggningen i systemet. Fortfarande krävs flera manuella punktinsatser och kontroller som är resurskrävande. Samarbete och dialog pågår med systemleverantör.

Det finns en kravspecifikation framtagen med en prioriteringsordning över förvaltningens behov av funktionalitet i systemet. Då upphandlingen genomfördes via en direktupphandling utan bifogad kravspecifikation är alla krav grundskoleförvaltningen kommer med nya. Utvecklingen tar tid och det är inte alltid leverantören kan möta förvaltningens behov. Leverantören ska återkomma med svar på kravspecifikationen innan förvaltningen behöver överväga hur man går vidare.

För tillfället pågår implementering med att gå in fullt ut i systemstödet för alla processer kopplade till skolplaceringar.

Detta innefattar även arbetet med löpande placeringar. Det vill säga de elever som flyttar till eller inom kommunen under läsåret och behöver en skolplacering utanför ordinarie skolplaceringsperioder. Behov från placeringsenheten är att det finns en e-tjänst kopplad till systemstödet som är öppen under hela läsåret.

Man lyfter även behovet att systemstödet behöver funktionalitet för att hantera ansökningar och handläggning av ärenden gällande grundsärskolan.

4.4.3 Vägnät

Urval av rekommendationer inför den fortsatta utvecklingen av skolvägnätet:

- Utredda huruvida det finns andra belysningsaktörer än trafikkontoret som kan utvidga gångvägarna i skolvägnätet.
- Fördjupat samarbete med trafikkontoret där ansvaret för underliggande data fastställs.

Varje adress i Göteborgs Stad har koordinatsatts av Stadsbyggnadskontoret i den projektion som används av Göteborgs Stad, SWEREF 99 12 00. Det innebär att en skola koordinatssätts på den adresspunkt som skolan har. Samma sak gäller för elevernas folkbokföringsadresser. Det är alltså dessa koordinater som ligger till grund för beräkningarna av avstånd mellan hem och skola.

I skolplaceringsprocessen 2019 och 2020 användes inget skolvägnät. Avståndet mellan folkbokföringsadress och skola mättes då fågelvägen. Inför skolplaceringarna 2021 beslutade förvaltningen att istället använda ett skolvägnät som huvudsakligen skulle bestå av gång- och cykelvägar.

Som grund för en första version av skolvägnät användes Nationell vägdatas (NVDB). Detta vägnät användes redan i systemet för hantering av skolskjuts. Det framgick dock att detta vägnät i huvudsak består av bilvägar, vissa cykelvägar och i stort sett inga gångvägar. Detta gav en orimligt lång skolväg i områden där många gång- och cykelvägar saknades.

För att ta fram ett bättre skolvägnät beslutade förvaltningen att upphandla konsult hjälp inom området Geografiska informationssystem (GIS). Uppdraget gick till Sweco Position AB som med hjälp av ett grundvägnät från trafikkontoret arbetade fram en andra version av skolvägnät. Skolvägnätet innehåller nu gång- och cykelvägar, gator i bostadsområden och mindre vägar på landsbygden för att alla adresspunkter ska få en anslutning till skolvägnätet.

Ett stort antal justeringar gjordes i vägnätet. Många obelysta gångvägar och gångstigar togs bort. Arbetet utgick från trafikkontorets karta över belysningsarmaturer. Skolvägnätet kompletterades med färjor i södra skärgården och Älvsabben.

Området i närheten av alla skolor kontrollerades, och skolvägnätet kompletterades med gångvägar i nära anslutning till vissa skolor och på skolgårdar. Där adresspunkter kommit långt från närmsta väglänk kompletterades det med nya väglänkar för att ge en riktigare avståndsberäkning.

Vägnätet justerades också tekniskt så att antalet länkar minimerades, men så att det alltid finns en brytpunkt i länkarna där flera länkar möts. Detta gjordes för att avståndsmätningarna i skolplaceringssystemet ska fungera optimalt. I samband med detta gjordes också kontroll av planskilda korsningar och kontroll så att det inte skulle finnas några vägnätsöar utan kontakt med det övriga vägnätet.

Avståndsmätningen från en elevs folkbokföringsadress till en skolas adresspunkt genomförs i skolplaceringssystemet. Systemet beräknar den kortaste vägen baserat på adresspunkter och skolvägnät.

Synpunkter från vårdnadshavare om vägnätet har inkommit. De ifrågasätter då varför en viss väg finns med eller inte finns med. Trots det upplever förvaltningen inte att det är några stora eller systematiska brister i vägnätet, men fel som upptäcks behöver åtgärdas.

Några fel i vägnätet upptäcktes under ansökningsperioden genom synpunkter från vårdnadshavare. Dessa rättades till inför beslut. Några fel i vägnätet upptäcktes i samband med överklaganden. Detta medförde att några beslut omprövades. Fel som upptäcks rättas löpande i vägnätet.

Kvalitetssäkring av belysta vägar behöver fortsatt genomföras. Förvaltningen behöver utreda om det finns andra belyningsaktörer än trafikkontoret som möjliggör att fler gångvägar kan inkluderas i skolvägnätet.

På längre sikt ser förvaltningen ett behov av samarbete med trafikkontoret. Ett ansvar för underliggande data behöver fastställas. Förvaltningen behöver utreda om det går att ha ett gemensamt vägnät där godkända skolvägar har ett sådant attribut och används för beräkningar.

4.4.4 Elevregistreringssystem

Urval av rekommendationer gällande införandet av det nya elevregistreringssystemet kopplat till skolplaceringsarbetet:

- Tydliggöra vilka uppgifter som handläggare ska registrera i parallella system under övergångsfasen.
- Vara vaksam på eventuella avvikelser kopplade till skol- och årskursregistrering i samband med driftsättningen av nya elevregistreringssystemet.
- Säkerställa att handläggare har tillgång till god support under driftsättningen av det nya elevregistreringssystemet.

Parallellt med skolplaceringsprocessens omfattande förändringsarbete pågår flera andra stora projekt i förvaltningen. Förutom ny skolenhetsorganisation är införandet av det nya elevregistreringssystemet något som påverkat arbetet med skolplaceringarna.

Då det nya elevregistreringssystemet driftsätts till läsåret 2021/2022 behövde placeringar läsas in i såväl gamla som nya system. Detta medförde en stor manuell hantering och krävde arbetsintensiva kvalitetskontroller. Det gamla och nya elevregistreringssystemet kommer under implementeringsfasen driftas parallellt. Bägge systemen behöver då underhållas och uppdateras med korrekta elevplaceringar.

Först i oktober 2021 går förvaltning fullt in i det nya elevregistreringssystemet. Förhoppningen är att det nya elevregistreringssystemet kommer hantera många moment som idag hanteras manuellt.

Utifrån skolplaceringarna finns flera risker i samband med implementeringen av det nya elevregistreringssystemet. Bland annat behöver det tydligt framgå vilka uppgifter kopplade till skolplaceringar som ska dubbelregistreras under perioden då det gamla och nya systemet driftas parallellt.

Skolplaceringshandläggare upplever även att bristen på utbildning i det nya elevregistreringssystemet är en riskfaktor. Från dag ett när det nya systemet är driftsatt behöver skolplaceringshandläggare in och arbeta i systemet. Utöver det generella utbildningstillfället som genomförts är handläggarna i behov av fördjupade kunskaper i systemet. Särskilt gällande de moment och moduler som är kopplade till skolplaceringar. Det är en stor risk att handläggarna inte är bättre förberedda.

En absolut nyckelfaktor för skolplaceringsprocessen är korrekta skol- och årskursregistreringar. I det operativa arbetet med att placera ut stadens elever utgår skolplaceringshandläggare från årskursinskrivningar och kapacitetsbilden för att avgöra vilken skolenhet som är aktuell.

Det finns väldigt liten marginal för felaktiga elevregistreringar utan att det påverkar myndighetsprocesserna. Detta gäller från dag ett det nya elevregistreringssystemet driftsatts.

4.4.4.1 Inskrivning och uppflyttning

Tidigare år har de moment i elevregistreringen, som följer efter skolplaceringsbesluten inför nytt läsår, utförts lokalt på skolenheterna. Avvikelser i dessa moment får konsekvenser för såväl det löpande skolplaceringsarbetet som för andra processer i förvaltningen. Exempelvis att underlag och prognoser inför uppföljningsmöten med rektorer blir bristfälliga, vilket kan medföra ekonomiska konsekvenser för våra skolenheter.

Inför årets skolplaceringsprocess togs en tydlig tidplan fram inför uppflytten av det nya läsåret. Centrala stödpersoner bevakade och stöttade skolenheter som behövde hjälp med sina moment. Tidplan och påminnelser kommunicerades löpande via nyhetsbrev och e-post. Förvaltningens bedömning är att uppflytten av nytt läsår har fungerat bra i årets skolplaceringsprocess. Det har varit en tydlig förbättring i jämförelse med föregående år.

Nya arbetssätt har även införts när det gäller inskrivningen av nya elever. När skolplaceringsbesluten fattats skedde detta i år med stöd av Intraservice, via integrationer mellan handläggarsstödet för skolplaceringar och elevregistreringssystemet. Efter genomförd integration kvalitetsgranskade förvaltningen inskrivningarna. Förvaltningen bedömer att det är en avsevärd förbättring i jämförelse med tidigare år då inskrivning skett manuellt på skolenheterna.

Även om det är en klar förbättring krävs fortsatt utvecklingsarbete gällande integrationerna mellan systemen. Grunduppgifter från elever i handläggarsstödet för skolplaceringar hämtas från elevregistreringssystemet. På samma sätt förs uppgifter från handläggarsstödet för skolplaceringar över till elevregistreringssystemet. Detta upplever medarbetare tar orimligt lång tid och skapar en tröghet som påverkar skolplaceringsarbetet negativt.

4.5 Ärendehantering

4.5.1 Dubbelplaceringar

Urval av rekommendationer gällande hanteringen av dubbelplacerade elever inför nästkommande års skolplaceringsprocess:

- Skicka tydlig info i samband med utskick av skolplaceringsbeslut hur vårdnadshavare ska agera om man avser tacka nej till sin kommunala placering.
- Överväga hur den interna kommunikationen för dubbelplacerade elever och elever som tackar nej till sin skolplacering kan stärkas.

Med dubbelplaceringar avses elever som efter att skolplaceringsbesluten har skickats har parallella placeringar hos olika huvudmän.

I samband med att förvaltningen skickade ut placeringsbesluten i årets skolplaceringsprocess identifierades cirka 600 dubbelplaceringar. Därefter informerades de aktuella skolenheterna om vilka elever som samtidigt hade en skolplacering på en annan enhet. De fristående huvudmännen fick även information om hur vårdnadshavare till de aktuella eleverna kunde meddela förvaltningen huruvida de avser avstå sin kommunala placering.

Under veckorna som följde efter att placeringsbesluten skickats ut hade antalet dubbelplacerade elever, inför skolbytesperioden, minskat till cirka 200. Antalet har därefter fortsatt att ligga på ungefär dessa nivåer. Detta då det finns en eftersläpning eftersom de fristående skolenheterna fortsätter att fylla lediga platser som uppstår på grund av löpande uppsägningar.

Att hålla antalet dubbelplacerade elever till ett minimum är en viktig faktor i skolplaceringsprocessen. Det proaktiva samarbetet med de fristående huvudmännen utgör en central del i denna strävan. Så länge samtliga huvudmän i Göteborgs Stad inte har synkroniserade antagningsprocesser är det dock svårt att nå hela vägen.

Fortsatt fokus inför nästa års skolplaceringsprocess behöver vara att underlätta för vårdnadshavare till de aktuella eleverna. Det behöver finnas tydlig information i samband med att man får besked om sin kommunala placering, hur man ska agera om man avser fortsätta sin skolgång hos en annan huvudman. Detta gäller såväl hos fristående huvudmän som andra kommunala huvudmän, om man exempelvis ska flytta från kommunen.

Förvaltningen behöver även överväga hur det är möjligt att förbättra den interna kommunikationen gällande vårdnadshavare till elever som tackar nej till sin kommunala placering.

Skoladministratörer och rektorer var i årets skolplaceringsprocess hänvisade att söka i elevregistreringssystemet för att se huruvida förändringar skett sedan skolplaceringsbesluten skickades. Till exempelvis skulle veckovisa uppdateringar gällande vårdnadshavare till elever som tackar nej till sin kommunala placering vara ett sätt att stärka den interna kommunikationen.

4.5.2 Överklaganden

Inga särskilda rekommendationer finns avseende förvaltningens hantering av överklaganden.

Vårdnadshavare som anser att skolplaceringen är felaktig och inte följer stadens regelverk för skolplacering kan överklaga skolplaceringsbeslutet. En överklagandehänvisning bifogas placeringsbeslutet där det framgår hur man som vårdnadshavare går tillväga för att överklaga sin skolplacering.

Inför årets skolplaceringsprocess anpassades kommunikationen. Tidigare hänvisades vårdnadshavare direkt till överklagandeprocessen om man uttryckt missnöje över sin skolplacering. I årets skolplaceringsprocess tydliggjordes att överklagandeprocessen syftar till att granska felaktigheter i placeringarna. Är man missnöjd med sin skolplacering finns skolbytesperioderna där elever kan erbjudas eventuella tomma platser som uppstått.

Figur 28. Överklaganden som inkommit i samband med utskick av skolplaceringsbesluten.

Förskoleklass och grundskola	2021	2020	2019
Antal överklaganden	288	977	354

När ett överklagande har inkommit ser förvaltningen över ärendet på nytt. Om förvaltningen bedömer att klagande har grund för sitt överklagande ändrar förvaltningen beslutet. Det kan exempelvis handla om handhavandefel i handläggningsprocessen där förvaltningen missat att registrera ett bostadskontrakt.

De överklaganden i årets skolplaceringsprocess där förvaltningen bedömt att det ursprungliga placeringsbeslutet är felaktigt har samtliga ändrats till klagandes fördel. Eleverna har vid den förnyade prövningen då erbjudits den skolplacering som de skulle ha fått initialt.

Samtliga överklaganden som inkommer till förvaltningen skickas vidare till Skolväsendets överklagandenämnd eller Förvaltningsrätten i Göteborg. Information om att ärendet skickas vidare till våra tillsynsmyndigheter meddelas även vårdnadshavare.

I årets skolplaceringsprocess har förvaltningens handläggningstid för överklaganden varit max tio dagar. Det är en betydande kvalitetshöjning i jämförelse med föregående års skolplaceringsprocess. Tillsynsmyndigheternas handläggningstid kan förvaltningen inte påverka.

Figur 29. Överklaganden per årskurs och utbildningsområde.

Utbildningsområde	F	3	4	5	6	7	Alla Åk
Nordost	29		11			18	58
Centrum	48	1	4		8	35	96
Sydväst	26				1	26	53
Hisingen	47	3	10			21	81
Annan kommun							
Hela staden	150	4	25		9	100	288

Under arbetet med denna utvärdering hade inga avgöranden från Skolväsendets överklagandenämnd ännu inkommit till förvaltningen.

4.5.3 Kontrollpunkter

Urval av rekommendationer gällande den egna kontrollen under den operativa fasen av skolplaceringsprocessen:

- Överväga hur identifierade befintliga och nya kontroller kan vidareutvecklas för att förbättra kvaliteten i placeringarna.

Då stora delar av placeringsarbetet nu sker digitalt via simuleringar krävs hög grad av egen kontroll. Brister i den interna kontrollen identifierades som en av huvudanledningarna till felaktigheterna i förra årets skolplaceringsprocess.

I processkartan för skolplaceringsprocessen är det fastställt när och vilken typ av kontroller som ska genomföras. Kontroller sker i samband med olika aktiviteter under hela året. Nedan redovisas exempel på kontroller som skedde under det operativa arbetet med skolplaceringarna 2021.

I praktiken kontrollerar skolplaceringshandläggare den första simuleringen grundligt och gör tjänsteanteckningar. Vid nästföljande simuleringar kontrollerar handläggare avvikelser i förhållande till den föregående simuleringen.

4.5.3.1 Tvillingar

Inför det operativa placeringsarbetet sammanställdes en lista över de tvillingar som var aktuella för en placering i årets skolplaceringsprocess. Dessa bevakades särskilt under simuleringsarbetet. Kontrollerna rapporterades och följdes upp i samband med processorganisationens dagliga avstämningar under denna period. I samband med den slutgiltiga simuleringen hade inga tvillingpar särats på.

4.5.3.2 Ensamma

I samband med kontroll av underlag efter simuleringar noterades vilka elever som kommit ensamma från sina tidigare skolenheter. Detta kan exempelvis innebära en notering att en elev har flyttat från området eller aktivt sökt en skolenhet utanför området. För blivande elever i förskoleklass noterades vilka som kommit ensamma från sina boendeområden. Dessa noteringar användes sedan som stöd i kommunikationen med vårdnadshavare.

4.5.3.3 Göta älv

I samband med simuleringsarbetet genomfördes kontroller över vilka elever som placerats på en skolenhet på motsatt sida om Göta älv, i förhållande till folkbokföringsadressen. De som inte aktivt önskat en skolenhet på motsatt sida Göta älv bevakades särskilt under simuleringsarbetet. Kontrollerna rapporterades till processorganisationen och följdes upp dagligen under simuleringsperioden. I samband med den slutgiltiga simuleringen hade ingen elev, i strid med vårdnadshavares önskemål, placerats över Göta älv.

4.5.3.4 Önskemål

Kontroller genomfördes även om några skolenheter stod ut gällande söktryck. I de fall en skolenhet hade betydligt fler eller färre antal sökande än tillgängliga elevplatser rapporterades detta till processägare. Även grundskolenämnd och förvaltningsledning hölls informerade. Resultatet av kontrollerna användes som underlag för att utforska kapacitetsåtgärdande insatser samt förbereda kommunikationsinsatser.

4.5.3.5 Kapacitet

I samband med simuleringsarbetet genomfördes kontroller och underlag sammanställdes inför arbetet med kapaciteten. Kontroller genomfördes över vilka skolenheter som måste utöka sin kapacitet för att alla elever skulle kunna skolplaceras. Även skolenheter med lediga platser efter simuleringarna rapporterades till processorganisationen. För att få jämnare delningstal skulle man kunna sänka kapaciteten på vissa skolenheter för att fylla tomma platser på andra. Detta var dock inte uppdraget under detta års skolplaceringsprocess.

4.5.3.6 Nya kontroller och åtgärder

När förvaltningen nu har kunskap och erfarenhet från implementeringen av det justerade regelverket och nya arbetssättet finns anledning att överväga hur processen kan stärkas ytterligare.

Figur 30. Exempel på kontrollpunkter och åtgärder att överväga inför fortsatta utvecklingsarbetet.

Kontroll	Åtgärd
Syskonförtur – Kontroll av vilka elever som har äldre syskon på den önskade skolenheten.	Kontakt kan tas med vårdnadshavare som missat att ange syskonförtur i sin ansökan. Dessa ges möjlighet att komplettera sin ansökan.
Ofullständiga ansökningar – Kontroll av vilka ansökningar som är ofullständiga	Kontakt kan tas med vårdnadshavare. Det kan till exempel vara andra orsaker än oenighet som gjort att någon inte signerat.
Naturliga barriärer – Kontroll av motortrafikleder	Om förvaltningen har kapacitet kan samma åtgärder som för placeringar över Göta älv vara aktuella.
Tillfällig adress – Kontroll av skolenheter med tillfällig adress	Inför skolplaceringsarbetet informera om skolenheter som har tillfällig adress och i så fall vilken.
Ensamma – Kontroll av elever som kommer ensam till sin nya skolenhet	Kontrollpunkt som ej följs av åtgärd på individnivå. Kan detta arbetssätt ändras? Definition vem som kan anses räknas som ensam krävs då.

4.5.4 Avvikelse

Urval av rekommendationer gällande avvikelsehantering i skolplaceringsprocessen:

- Registrera inkomna pappersansökningar och andra ansökningshandlingar skyndsamt i handläggarsystemet.
- Säkerställa att exempel och incidenter som inte klassificeras som avvikelser mot regelverk, men som kan utgöra underlag för att förbättra processen för elever och vårdnadshavare, dokumenteras.
- Fortsätta arbetet med att systematisera och kvalitetssäkra likvärdigheten i avvikelsehanteringen.

I samband med simuleringarna upptäcktes inga avvikelser kopplade till skolenhetens adresser eller att systemstödet för skolplaceringar tillämpat regelverket för skolplacering felaktigt.

Gällande avvikelser från regelverket finns två avvikelser rapporterade i förskoleklass. Bägge avvikelserna berör elever i Säve. Söktrycket till den aktuella skolenheten var för stort och för de aktuella eleverna, som inte inkommit med en skolansökan, fattades beslut om placering på den näst närmsta skolenheten. Denna låg dock utanför det avstånd som definierats i närhetsprincipen. Förvaltningen kontaktade vårdnadshavare till de aktuella eleverna och förklarade beslutet.

Det finns även exempel på avvikelser i form av felaktigheter i handläggningen. Det kan handla om uppgifter från en pappersansökan som handläggare registrerat felaktigt eller att man missat att geokoda en framtida bostadsadress. Samtliga handhavandefel som upptäckts och haft påverkan på elevers skolplaceringar har åtgärdats. De aktuella eleverna fick nya placeringsbeslut på de skolenheter de skulle ha fått om uppgifterna registrerats korrekt från början.

Så länge moment kräver manuell handpåläggning finns en förhöjd risk för avvikelser. Fortfarande väljer många vårdnadshavare att ansöka om skolplacering genom att skicka in en pappersansökan. För att reducera risken i hanteringen av dessa är det viktigt att skyndsamt registrera inkommen pappersansökan i systemstödet.

Det finns även incidenter som inte klassificeras som direkta avvikelser. Det kan bland annat handla om vårdnadshavare som missat att fylla i korrekta uppgifter i sin ansökan. För att till exempel syskonförturen ska tillämpas behöver vårdnadshavare ange att det finns ett syskon på den aktuella skolenheten. Denna och andra liknande risker reduceras om vårdnadshavare delges en kopia av sin originalansökan.

Även i de fall förvaltningen inte begått felaktigheter är det viktigt att exempel och erfarenheter som kan skapa värde för våra elever och vårdnadshavare dokumenteras. Detta utgör en viktig grund i det fortsatta kvalitetsarbetet.

4.5.4.1 Manöverutrymme gällande avsteg från regelverk

Utrymme finns enligt kommunallagen att göra avsteg från det av Grundskolenämnden beslutade regelverket för skolplacering i förskoleklass och grundskola. Detta utrymme har dock inte nyttjats i arbetet med årets skolplaceringsprocess, utöver de två avvikelser som rapporterats.

Det finns möjlighet till avsteg från likställighetsprincipen om det finns saklig grund. Det innebär att det inte är nödvändigt att ha med det i regelverket eller som en urvalsgrund. Situationer kan uppstå där förvaltningen behöver frånga regelverket för att det sammantaget ska bli bra för samtliga elever.

För att samla kunskaper och säkerställa likvärdigheten är det viktigt med tydlig arbetsgång för avvikelser, exempelvis att ansvarig enhetschef eller liknande lyfter avvikelsern där flera är med och fattar beslut.

4.5.5 Otillåten påverkan

Urval av rekommendationer gällande försök till otillåten påverkan i skolplaceringsprocessen:

- Fortsätta informationsinsatser för att förebygga försök till otillåten påverkan.
- Följa upp skolplaceringsbesluten och identifiera eventuella avvikelser i samband med läsårsstarten.

I föregående års skolplaceringsprocess fastslogs det i den externa granskningen att det förekommit försök till otillåten påverkan, både externt och internt. Granskningen bedömde även att detta kan ha påverkat myndighetsutövningen.

Försök till påverkan kan manifesteras på olika sätt. Ofta bedömer aktören att hen försöker se till barnets bästa. Skolplaceringsprocessen är dock komplex och handläggare har som grunduppdrag att utöva en rättssäker och likvärdig myndighetsutövning. Detta inkluderar ett hela staden-perspektiv och att säkerställa nuvarande såväl som blivande elevers rätt till en skolplacering nära hemmet.

Inför årets skolplaceringsprocess har förvaltningen försökt förebygga försök till otillåten påverkan genom informationsinsatser i organisationen. Instruktioner har tagits fram som redogör för när-, var- och hur man ska agera när man blir kontaktad i enskilda ärenden. Föreläsning och organiserade samtal med skolplaceringshandläggare har även genomförts där man givits möjlighet att uttrycka sig och få stöd.

Inför årets skolplaceringsprocess togs en rutin fram gällande hantering av försök till otillåten påverkan. Händelsen registreras i en avvikelse rapport där ansvarig enhetschef rapporterar till ansvarig avdelningschef. Denna rapporterar i sin tur till grundskoledirektören. Även nämnden hålls informerade.

Försök till påverkan från externa aktörer, exempelvis vårdnadshavare, har även detta år varit förekommande. Förvaltningen har en förståelse för detta om man mottagit ett missgynnande beslut. Hot eller annat psykologiskt våld är däremot aldrig acceptabelt. Förvaltningen bedömer inte att försök till påverkan från externa aktörer påverkat myndighetsutövningen i årets skolplaceringsprocess.

Det har även förekommit interna försök till påverkan på skolplaceringarna i årets skolplaceringsprocess. Detta inkluderar försök till påverkan från både medarbetare och chefer inom grundskoleförvaltningen och andra förvaltningar. Skolplaceringshandläggare har haft löpande dialog och stöttat varandra. Man bedömer dock att det varit enklare att hantera i årets skolplaceringsprocess. Förvaltningen bedömer inte att försök till påverkan från interna aktörer påverkat myndighetsutövningen.

Fortsatta informationsinsatser i organisationen är nödvändig för att förebygga försök till otillåten påverkan. I synnerhet i samband med den operativa fasen i skolplaceringsprocessen. Informationen kan differentieras med anpassade exempel utifrån målgrupp.

För att säkerställa att ingen påverkan har skett i årets skolplaceringsprocess behöver en uppföljning ske. Denna bör utgå från den skolenhet eleverna är inskrivna på i samband med skolstarten. Detta för att identifiera eventuella avvikelser från de beslutade skolplaceringarna.

4.5.6 Inkommande ärenden från vårdnadshavare

Urval av rekommendationer inför den fortsatta hanteringen av inkommande ärenden från vårdnadshavare:

- Bygga vidare på goda erfarenheter från samarbetet mellan registratur och skolplaceringshandläggare.
- Säkerställa implementering av det nya systemstödet för att hantera synpunkter och supportärenden.
- Fortsätta verka för att stärka kontaktcenter i kontakten med vårdnadshavare och allmänhet.

4.5.6.1 Förvaltningen

I samband med att skolplaceringsbesluten skickas ut förbereder sig förvaltningen på att hantera stora mängder inkommande ärenden.

Under föregående års skolplaceringsprocess fastslog den interna granskningen att förvaltningen saknade organisation och samordning för att hantera och besvara inkommande ärenden skyndsamt. Detta skapade oro och frustration hos många vårdnadshavare och elever.

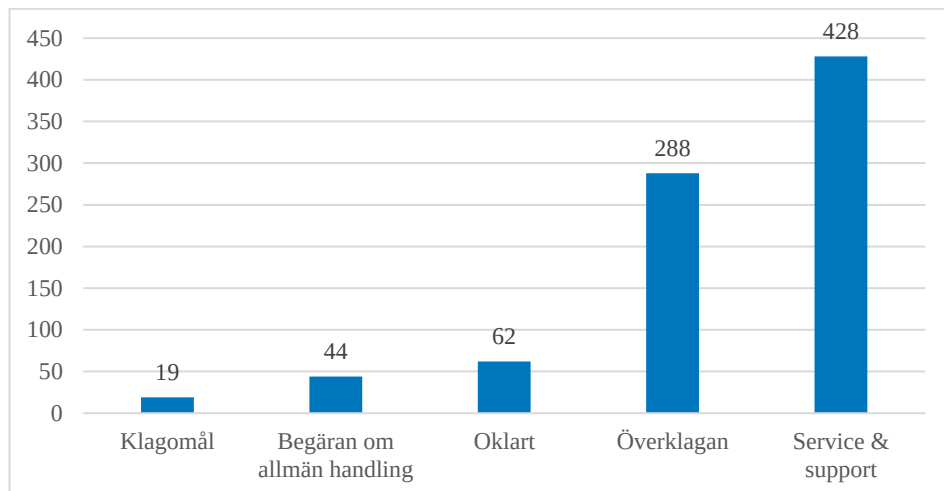
Inför årets skolplaceringsprocess skapade förvaltningen ett särskilt diarium med tillhörande handläggningsdatabas. Detta fungerade som ett tillfälligt ärendehanteringssystem. Syftet var att möjliggöra för att dokumentera samt följa upp den kommunikation som skolplaceringshandläggare och förvaltningens chefer har i ärenden gällande skolplaceringarna. Instruktioner togs fram där roller, ansvar och arbetsgång beskrevs. Organiseringen krävde en hög grad av samarbete mellan registratur och placeringsenhet.

Även om ärendehanteringssystemet var tillfälligt upplevs effekterna som goda. Genom att skapa elevakter i diariet har handläggare effektivt kunnat bedöma kommunikation och återkoppla. Medarbetare från registraturen har även kunnat påminna handläggare om ärenden som kräver omhändertagande.

Kommunikationen och samarbetet mellan skolplaceringshandläggare och registratur har resulterat i att ärenden inte fallit mellan stolarna. Även goda svarstider har kunnat upprätthållas. Under den mest intensiva perioden har svar från förvaltningen inte dröjt mer än tre dagar.

Nedanstående diagram beskriver innehållet i skolplaceringsdiariet. Diariet innehåller bara ärenden kopplat till övergångarna inför det nya läsåret, ej skolbyten och löpande placeringar. Det har inte varit möjligt att få fram jämförbara data från förra årets skolplaceringsprocess.

Figur 31. Ärendetyp i skolplaceringsdiariet per 2021-06-01.

Inför nästa års skolplaceringsprocess kommer ett nytt systemstöd finnas på plats för att hantera synpunkter och supportärenden från externa aktörer.

Skolplaceringshandläggare kommer hantera sin samlade korrespondens och åtgärder i ett ärende. Systemet kommer ersätta de funktionsbrevlådor som handläggare idag använder i kontakten med vårdnadshavare och allmänhet.

Gällande ärenden om begäran om allmän handling kan tilläggas att förvaltningen inte längre lämnar ut listor med adresser och avstånd över antagna elever till stadens skolenheter. Detta för att förhindra bakvägsidentifiering av elever med skyddad identitet. Däremot lämnas uppgifter som avstånd på den sist antagna eleven till den aktuella skolenheten ut.

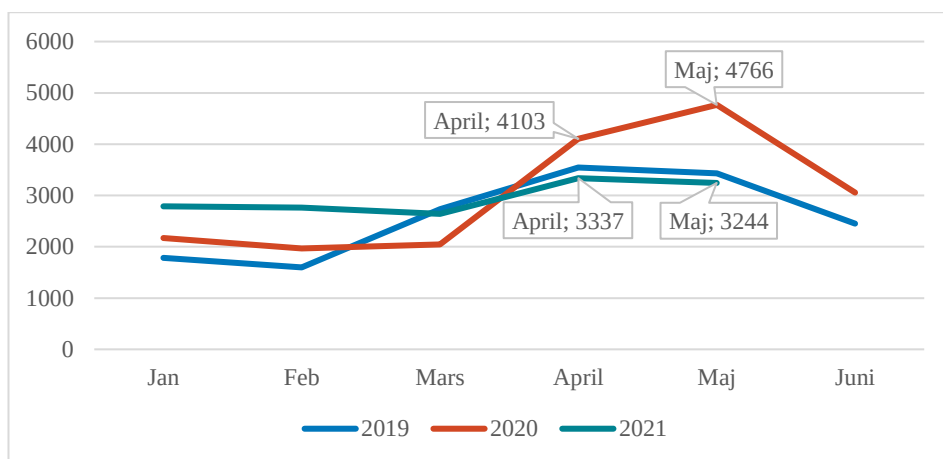
4.5.6.2 Kontaktcenter

I samband med införandet av de nya skolförvaltningarna startade kontaktcenter en särskild svarsgrupp. Servicevägledarna på kontaktcenter och grundskoleservice har varit och fortsätter att vara en viktig framgångsfaktor för skolplaceringsprocessen.

Från kontaktcenter upplever man att kommunikationen varit tydligare och landat bättre hos vårdnadshavare i årets skolplaceringsprocess. Man lyfter även den nya chattfunktionen där handläggare deltar och hjälper till att lösa vissa frågor direkt som en framgångsfaktor.

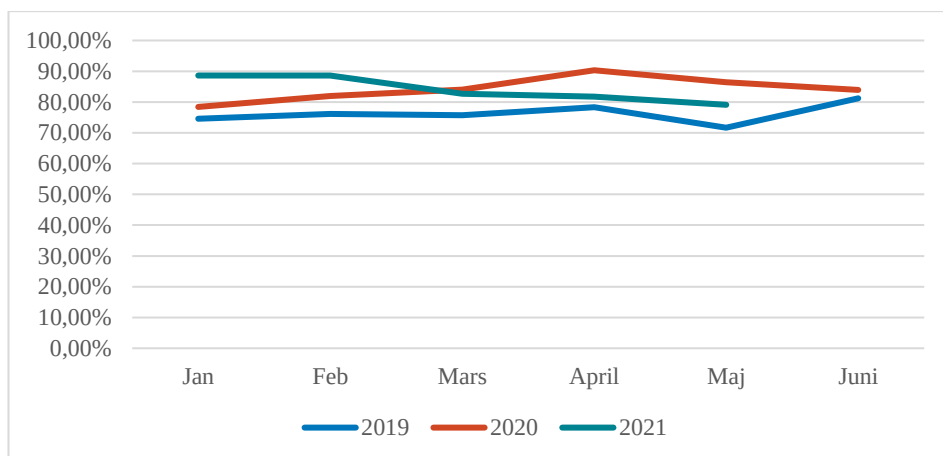
Denna bild förstärks även av nedanstående diagram som illustrerar antalet samtal kontaktcenter besvarat kopplade till grundskolan per månad och år. Under den intensiva perioden i skolplaceringsprocessen april-maj besvarade kontaktcenter 6581 samtal. Det är en minskning med 26 procent i jämförelse med motsvarande period föregående år då kontaktcenter mottog 8869 samtal.

Figur 32. Antal samtal gällande grundskolan som kontaktcenter besvarat.

Lösningsgraden på dessa samtal under perioden april-maj var cirka 80 procent. Detta innebär att kontaktcenter själva löst ärendet. Övriga ärenden kopplas antingen vidare eller skickas via e-post till grundskoleförvaltningen för vidare hantering.

Figur 33. Kontaktcenters lösningsgrad av besvarade samtal kopplade till grundskolan.

Att fortsätta utveckla samarbetet mellan kontaktcenter och grundskoleförvaltningen skapar mervärde för såväl vårdnadshavare som förvaltning. Servicevägledarnas upplevelser och erfarenheter utgör ett viktigt underlag i förvaltningens fortsatta kvalitetsarbete.

Under nästa års skolplaceringsprocess kommer kontaktcenter att ha tillgång till skolplaceringsenhetens nya systemstöd för hantering av synpunkter och supportärenden. Detta kommer förhoppningsvis bidra till att öka servicegraden ytterligare då kontaktcenter både kan skapa och följa upp ärenden.

4.6 Kommunikation

4.6.1 Internt

Urval av rekommendationer inför det fortsatta arbetet att stärka den interna kommunikationen kring skolplaceringsprocessen:

- Säkerställa att informationen når hela vägen ut i linjen samt vilket ansvar man har att hålla sig informerad och uppdaterad.
- Tydliggöra medarbetares kommunikationsansvar gentemot vårdnadshavare och elever.

Syftet med den interna kommunikationen är att den ska stärka medarbetarna så att även den externa kommunikationen blir bättre.

Inför årets arbete med skolplaceringar har fokus i både den interna och den externa kommunikationen legat på att förklara hur skolplaceringar går till snarare än att uppmana till att önska skola.

Grundskoleförvaltningen är en stor organisation med flera tusen medarbetare. Tidigare år har informationen om hur skolplaceringar går till inte nått hela vägen ut i linjen. Det har medfört att det har funnits exempel på elever och vårdnadshavare som har fått felaktig information om skolplaceringar och vad de upplevt som löften om en plats på en viss skolenhet.

Att förvaltningen det här året behövde utöka de interna kommunikationsinsatserna var därför en självklarhet. Med nya regler för skolplacering i förskoleklass och grundskola och ny skolenhetsorganisation behövde den interna kommunikationen framför allt svara på frågorna:

- Hur går det till när barn och elever får en skolplats? Vad betyder de nya reglerna för skolplacering i förskoleklass och grundskola?
- Hur påverkas eleverna på min skolenhet och/eller i området nära skolan?
- Hur och vad kommunicerar vi?
- Vem kontaktar jag för mer information?

4.6.1.1 Samlingssida på intranätet

För att stärka den interna kommunikationen skapades en samlingssida på intranätet. Sidan placerades synligt på intranätets startsida och i all intern kommunikation som publicerades hänvisades man till den sidan. På intranätssidan finns information om senaste nytt, tidplan för skolplaceringarna, förklaringar med bilder över hur det nya regelverket fungerar, information om hur förutsättningarna ser ut både allmänt, men också inom varje utbildningsområde, kontaktvägar med mera. Här finns också allt kommunikationsmaterial samlat, så att alla medarbetare på ett enkelt sätt har tillgång till informationsblad och annat på olika språk.

4.6.1.2 Ordlista och standardsvar

På intranätssidan finns även en ordlista över vilka ord förvaltningen använder när vi pratar om skolplaceringar och vad de betyder, samt varför vissa ord används istället för andra. Stort fokus har legat på att inte prata om skolval eller om vårdnadshavares möjlighet att *välja* skola, utan snarare hur skolplaceringar går till och om vårdnadshavares möjlighet att *önska* skola.

4.6.1.3 Information muntligt och skriftligt genom olika kanaler

Såväl ledamöter i Grundskolenämnden som chefer i förvaltningsledningen fick löpande information om arbetet med skolplaceringar och lägesbild. Utöver detta fick varje rektorsgrupp och nätverksgrupp för skoladministratörer information både om det nya regelverket och hur skolplaceringarna kommer att gå till, men också hur förvaltningen kommunicerar internt och externt.

Förvaltningen kommunicerade internt via chefsbrev, administratörsbrev, nyheter på intranätet och pedagogbrev. Det togs fram underlag som chefer och medarbetare kunde använda på möten internt eller med vårdnadshavare.

Kommunikationsenheten hade även regelbundna avstämningar då de gick igenom arbetet med skolplaceringar och vilka kommunikationsinsatser som behövde göras i olika områden. En del av kommunikationsinsatserna samordnades också med kommunikationen om ny skolenhetsorganisation.

4.6.1.4 Intern kommunikation till andra förvaltningar

Förutom att förvaltningen stärkte och utökade den interna kommunikationen, så utökades kommunikationsinsatserna till andra förvaltningar inom Göteborgs Stad. I tillägg till regelbundna avstämningar med kontaktcenter hade förvaltningen informationsträffar med medborgarkontoren och receptionen. Syftet var att stärka medarbetarna inom dessa verksamheter så att de i sin tur ska kunna svara på frågor och vägleda vårdnadshavare vidare. Alla dessa verksamheter har mycket kontakt med vårdnadshavare och är viktiga för att den externa kommunikationen ska fungera. De kunde samtidigt bidra med såväl frågor som önskemål vilket möjliggjorde att kommunikationen kunde vässas både internt och externt.

Förvaltningen hade löpande kontakt med förskoleförvaltningen och kommunicerade genom möten med utbildningschefer och rektorer, chefsbrev och intranät. Förskoleförvaltningen bistod även med att få ut information externt genom förskolornas Hjärntorget. Förvaltningen hade även kontakt med de fristående förskolorna kring vilken information som skulle skickas ut till vårdnadshavare för de barn som ska börja förskoleklass, så att de var informerade om de skulle få frågor.

4.6.1.5 Förbättringar framöver

Även om kommunikationsinsatserna utökades inför 2021 så finns det även i år exempel på elever och vårdnadshavare som har fått felaktig information. Det har bland annat handlat om elever som fått information om att de kommer att få en plats på en viss skola även om skolplaceringarna inte varit klara. Förvaltningen behöver därmed fortsätta arbeta för att säkerställa att informationen når hela vägen ut i linjen. Inför nästa år behöver förvaltningen stärka och förankra förvaltningens kommunikationsstrategi så att chefer och medarbetare får större kunskap om sitt kommunikationsansvar gentemot vårdnadshavare och elever, men också sitt ansvar att ta till sig av regelverket och veta vad som gäller. Skolplaceringar är en stor och komplex process, alla på förvaltningen berörs på ett eller annat sätt.

Processen för skolplaceringar 2021 innebar många och stora förändringar gentemot tidigare år. Nytt regelverk, ny skolenhetsorganisation och ny e-tjänst var några faktorer som medförde att det var väldigt mycket som behövde kommuniceras på väldigt kort tid. Inför kommande års skolplaceringar finns bättre förutsättningar att påbörja den interna kommunikationen i ett mycket tidigare skede. Då finns bättre möjligheter att förankra arbetet med skolplaceringar samt säkerställa att alla har tillgång till den information de behöver.

Kommande år har förvaltningen också en bättre kunskap om hur regelverket slår i olika områden och vilken betydelse det kan ha att göra ett fåtal eller flera önskemål i olika delar av staden.

4.6.2 Externt

Urval av rekommendationer gällande externa kommunikationsinsatser kopplade till skolplaceringsprocessen:

- Säkerställ att kommunikationen påbörjas i ett tidigt skede.
- Tydliggöra möjliga konsekvenser av att önska eller inte önska skola.
- Förtydliga kommunikationen kring hur förvaltningen arbetar med kapacitet och skolplatser.

Mot bakgrund av föregående års process kring skolplaceringarna var det tydligt att förvaltningens kommunikation gentemot vårdnadshavarna behövde vara mycket tydlig och ske i god tid inför innevarande år. Samtidigt innebar alla förändringar kring nytt regelverk och ny skolenhetsorganisation att det inte gick att kommunicera förrän i ett relativt sent skede. Det var först i oktober som det stod klart hur skolenheterna skulle förändras och vilket regelverk som skulle gälla.

Det pågick samtidigt politiska diskussioner i staden, bland annat om det fria skolvalet, som gjorde att förutsättningarna för arbetet framåt var oklara.

Innan besluten om ny skolenhetsorganisation och nya regler för skolplacering i förskoleklass och grundskola var fattade låg fokus i den externa kommunikationen på att skapa förtroende för processen och informera om att förvaltningen såg över samtliga delar för att säkerställa att felaktigheter från föregående år inte skulle upprepas. Här var även medborgardialogerna en viktig del (se mer ovan).

4.6.2.1 Så tydligt som möjligt

Tidigare år har fokus i kommunikationen varit att få så många som möjligt att göra ett aktivt önskemål om skolplacering. I år har fokus legat på att förklara så tydligt som möjligt hur det går till när ett barn eller en elev får en skolplats i Göteborgs Stad. Förvaltningen har samtidigt varit klar med att tydlighet inte är detsamma som förutsägbarhet. Elever kan hamna i olika skolor och alla kommer inte vara nöjda med sin skolplacering.

Förvaltningen kommunicerade med vårdnadshavare och elever genom utskick med posten, Hjärntorget, goteborg.se, Vårt Göteborg, Göteborgs Stads Facebook, media och andra kanaler som är relevanta i olika delar av staden.

4.6.2.2 Webben

goteborg.se är Göteborgs Stads primära externa kommunikationskanal. Det är dit förvaltningen hänvisar alla vårdnadshavare och det har tagits fram en direktlänk till information om skolvalsprocessen: www.goteborg.se/onskaskola. Här finns information om det nya regelverket, en animerad film som textats på olika språk som beskriver hur det går till när elever får en skolplats, samt e-tjänst och blankett för ansökan.

De flesta vårdnadshavare önskar skola med e-tjänst. I den nya e-tjänsten finns en digital skolkarta där vårdnadshavare kan skriva in barnets folkbokföringsadress och vilken årskurs barnet ska börja i. Då kommer det upp en karta som visar vilka skolenheter som ligger närmast hemmet och i vilka max fyra eller fem skolenheter barnet kan få en skolplats. Skolkartan har medfört att vårdnadshavarna får betydligt mer information om var deras barn kan få en skolplats än vad de fått tidigare.

Förvaltningen lade även ut information på skolornas enhetssidor och gjorde ”puffar” på startsidan för goteborg.se för att vårdnadshavarna skulle hitta information så snabbt och lätt som möjligt.

4.6.2.3 Utskick till vårdnadshavare

Under vintern skickade förvaltningen hem en broschyr till alla vårdnadshavare med barn som berördes av skolplaceringar och som hade möjlighet att önska skola. Broschyren var på svenska, men hade även ett uppslag med kort information på flera olika språk med hänvisning till vår webbsida.

Förvaltningen skickade även hem påminnelser till de vårdnadshavare som efter halva ansökningstiden inte hade önskat skola. Med påminnelsen skickades även blankett och svarskuvert.

4.6.2.4 Lokalt anpassad information på olika språk

För att kunna ge elever och vårdnadshavare så tydlig information som möjligt om de lokala förutsättningarna togs det även fram anpassad information till respektive berörd skolenhet, som översattes till olika språk utifrån behov. Skolenheterna fick även affischer som de kunde sätta upp på skolenheten.

För barn som ska börja förskoleklass togs det fram affischer och informationsblad på svenska och på flera andra språk som skickades till alla kommunala och fristående förskolor.

Förutsättningarna och behoven ser väldigt olika ut i olika delar av staden. Förutom den övergripande kommunikationsplanen och de insatser som gjordes från centralt håll hade varje kommunikatör i utbildningsområdena i uppdrag att göra de kommunikationsinsatser som krävs för att så många som möjligt ska kunna ta del av informationen på sina villkor.

4.6.2.5 Information till vårdnadshavare som inte längre berörs

Beslutet om ny skolenhetsorganisation innebar att många som tidigare år behövt byta skolenhet inte längre behövde göra det. Eftersom det fanns viss oro bland elever och vårdnadshavare på en del skolor om huruvida de berörs eller inte togs det även fram ett informationsbrev till dem som inte längre berörs.

4.6.2.6 Förtydliga framöver

Skolplaceringsprocessen är komplex och svår att förstå, inte minst inför 2021 när det fanns ett nytt regelverk, ny skolenhetsorganisation och nya e-tjänster. Det var mycket information som behövde kommuniceras ut och det behövde göras på väldigt kort tid. Förvaltningen hann inte göra alla de kommunikationsinsatser som hade varit önskvärt. Några lärdomar inför kommande år:

- **Börja kommunicera tidigare.** Om det inte görs så stora förändringar i regelverket kommande år kan och bör kommunikationen påbörjas redan kort efter skolstarten. Vårdnadshavare och elever ska i god tid veta hur förutsättningarna ser ut. De behöver också i god tid få information om vad de nya skolområdena innebär och att det inte är kopplat till skolplaceringar.
- **Förtydliga vad det innebär att önska eller inte önska skola.** Kommande år finns mer kunskap om hur regelverket slår i olika områden och vilken betydelse det kan ha att göra ett fåtal eller flera önskemål i olika delar av staden. Kommunikationen behöver ta hänsyn till det.
- **Förtydliga vilka adresser förvaltningen mäter till.** En del skolor har tillfälliga adresser eller mäts till en adress som kommer att gälla framöver. Det behöver vara tydligare för vårdnadshavare och elever vilken adress som gäller just nu och vilken förvaltningen utgår ifrån om det skiljer sig åt.

- **Förtydliga hur förvaltningen jobbar med kapacitet och skolplatser.** Varför det är ont om skolplatser i en del områden, vad vi gör åt det och varför det är ett arbete som måste pågå på både kort och lång sikt. Även kopplingen till ny skolenhetsorganisation och att skolområden inte påverkar skolplaceringarna behöver kommuniceras tydligt och tidigt.
- **Utveckla kommunikationen till förskoleklass.** Förvaltningen behöver utveckla kommunikationen till de vars barn ska börja förskoleklass. Skolplaceringarna bör ses som en del av det större arbetet med övergång från förskola till förskoleklass.

4.6.3 Covid-19

Precis som i mycket annan verksamhet har covid-19 haft stor inverkan på kommunikationen om skolplaceringar. Medborgarkontoren har varit helt eller delvis stängda, vilket har påverkat möjligheten att ge stöd genom fysiska möten. Skolorna har inte kunnat ha öppet hus. Vårdnadshavare har inte kunnat besöka skolor innan de gjort sina önskemål.

Covid-19 har också medfört att det funnits begränsade möjligheter både att producera kommunikation och att vara mottagare av den.

5 Slutsatser

5.1 Processens måluppfyllelse

Effektmålet för skolplaceringsprocessen är att den ska vara rättssäker och effektiv samt bidra till goda planeringsförutsättningar och ett professionellt bemötande präglad av tillgänglighet.

I samband med övergångarna inom grundskolan registrerar samtliga årskurser sitt högsta procentuella deltagande i skolplaceringsprocessen sedan förvaltningen bildades. Detta är ett bra betyg för den interna kommunikationen.

Antalet överklaganden minskade med 71 procent i jämförelse med föregående års skolplaceringsprocess. Samtidigt minskade antalet inkomna skolbytesansökningar med 45 procent. Antalet inkommande samtal till kontaktcenter under perioden april-maj minskade med 26 procent i jämförelse med tidigare år. Endast två avsteg från regelverket har rapporterats i årets skolplaceringsprocess. Rättssäkerheten och effektiviteten har ökat i årets skolplaceringsprocess.

Under den operativa fasen har goda svarstider upprätthållits. Inkomna överklaganden har hanterats inom tio dagar. Inkommande synpunkter och ärenden från vårdnadshavare har besvarats inom tre dagar, även under den mest intensiva perioden i samband med att placeringsbesluten skickats. Detta är en påfallande förbättring utifrån servicegrad och tillgänglighet.

Förvaltningen har placerat färre elever i årets skolplaceringsprocess. Att elever inte längre behöver byta mellan skolenheter som delar adress har underlättat för såväl förvaltning som för vårdnadshavare och elever. Den nya skolenhetsorganisationen har bidragit till att öka tydligheten.

Flera indikatorer visar på att genomförda åtgärder haft en god effekt i årets skolplaceringsprocess. Det är inte osannolikt att utfallet av årets skolplaceringsprocess i sin helhet, i retrospektiv, kommer att ses som ett ”normalår”.

Dock saknas inte utmaningar kopplade till det fortsatta arbetet att skolplacera stadens elever. Göteborgs stad är en stor kommun med skilda geografiska och demografiska förutsättningar. Skolplaceringsprocessen är komplex och behöver ständigt utvecklas för att säkerställa barn och elevers lika rätt till en rimlig skolplacering.

5.2 Barnperspektivet i skolplaceringsprocessen

I den interna granskningsrapporten förs ett resonemang om barnperspektivet i skolplaceringsprocessen. Detta beskrivs även av SOU 2020:28, *En mer likvärdig skola* – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning?

I skolplaceringsprocessen ställs frågan på sin spets i samband med att förvaltningen gör ett urval bland eleverna, när platserna på de önskade skolenheterna in räcker till. För detta ändamål krävs ett regelverk som är utformat med åtanke för den enskilde eleven men även ser till alla elevers lika rättigheter. Regelverket ska enligt Högsta förvaltningsdomstolen vara sakligt, objektivt och icke-diskriminerande. Med andra ord ska regelverket i största möjliga mån undvika att olika subjektiva behov ställs emot varandra.

Inför årets skolplaceringsprocess justerades regelverket. Syftet var att skapa en tydlighet för vårdnadshavare och elever samt förstärka det faktum att många vårdnadshavare önskar en av de närmaste skolorna. Detta bedömer förvaltningen att det nya justerade regelverket bättre har mött upp.

Den stärkta närhetsprincipen med närområdesskolor var även ett steg i att göra det mer likvärdigt för de som önskar eller inte önskar skola. Principen om relativ närhet syftade en rättvisare fördelning av skolplatser som till högre grad tar hänsyn till samtliga elevers rätt till en skolenhet nära hemmet.

Olika kontrollpunkter infördes även i processen med syfte att granska placeringarna utifrån olika kvalitetsmått. Dessa utgjorde sedermera underlag inför det kapacitetsåtgärdande arbetet samt att proaktivt planera kommunikationen.

Förvaltningen bedömer att de åtgärder som genomförts i årets skolplaceringsprocess är bättre anpassade utifrån såväl skollag som barnperspektiv.

Det är även viktigt att poängtera att effekterna från skolplaceringsprocessen spiller vidare på skolorganisationen. Skolplacerings- och kapacitetsprocessen kan vara ett effektivt verktyg att bidra till hållbara skolenhetsorganisationer. Detta utifrån såväl grundskoleförvaltningens förstärkningsområden som de grundläggande principerna för en ny skolorganisation.

Att säkerställa ett barnperspektiv i en större kontext kan leda till svåra avväganden i skolplaceringsprocessen. Effekterna av kortsiktiga beslut måste ställas mot hur de påverkar förutsättningarna för eleverna att fullgöra sin skolgång och tillgodogöra sig sin utbildning.

5.3 Föreligger behov om ytterligare åtgärder

Utifrån processens effektmål har årets skolplaceringsprocess som helhet visat på god måluppfyllelse.

Skolplaceringsprocessen är en process som kan få stor inverkan på individer och familjer. Detta behöver medarbetare, chefer och andra aktörer fortsatt visa stor ödmjukhet och respekt inför. Det finns även exempel från årets skolplaceringsprocess som kan anses utgöra underlag inför det fortsatta arbetet med att förbättra för vårdnadshavare och elever.

Förändringstakten inom skolplaceringsprocessen har de senaste åren varit hög. Detta gäller inte minst under innevarande läsår. Samma kan sägas gälla inom förvaltningen i stort, där pågående förändringsarbeten kommer att få stor påverkan på såväl skolplaceringsprocessen som förvaltningens övriga huvudprocesser.

Fokus inför nästkommande års skolplaceringsprocess bör vara att förbättra och förädla. Sannolikt har förvaltningen ännu inte sett den fulla effekten av de omfattande förändringar och åtgärder som genomförts. Förändring tar tid.

Åtgärderna och förändringarna av årets skolplaceringsprocess har främst varit riktade mot övergångarna till förskoleklass och inom grundskolan. Inför kommande år behöver processens effektmål även omfatta det övriga skolplaceringsarbetet, exempelvis gällande övergångar till eller inom grundsärskolan.

Särskilt fokus bör riktas mot hur arbetet med kapaciteten kan förbättras och effektiviseras.

Rekommendationer inför det fortsatta arbetet har redovisats löpande i denna utvärdering. Dessa rekommendationer bör värderas och hanteras inom ramen för processorganisationens arbete.

Fortsatt uppföljning av förvaltningens arbete med skolplaceringar bör ske inom ramen för processorganisationens arbete, samt inom förvaltningens ordinarie strukturer för planering- och uppföljning.

Processägare fortsätter att ansvara för att processen utvecklas och förvaltas. Att den som helhet är effektiv och ändamålsenlig. Samt att frågor vid behov lyfts in för information eller beslut i förvaltningsledning och grundskolenämnd.

5.4 Bilagor

1. Statistik skolplaceringar 2021
2. Redogörelse över uppdrag att utreda skolspår

Grundskoleförvaltningen

Telefon: 031-365 00 00 (kontaktcenter)

E-post: grundskola@grundskola.goteborg.se

Antal placerade elever

	F	3	4	5	6	7	Alla Åk
Nordost	1 436	1	441	1	41	181	2 101
Centrum	1 265	37	87	8	83	492	1 972
Sydväst	1 401	2	169	0	4	536	2 112
Hisingen	1 798	3	274	0	14	918	3 007
Annan kommun	0	0	2	0	0	0	2
Hela staden	5 900	43	973	9	142	2 127	9 194

Göteborgs
Stad

Elever som önskat skola

	F	3	4	5	6	7	Alla Åk
Nordost	1 103	1	370	0	36	154	1 664
Centrum	1 155	34	82	8	80	464	1 823
Sydväst	1 295	2	165	0	3	508	1 973
Hisingen	1 596	3	253	0	12	870	2 734
Annan kommun	0	0	2	0	0	0	2
Hela staden	5 149	40	872	8	131	1 996	8 196

	F	3	4	5	6	7	Alla Åk
Nordost	77%	100%	84%	0%	88%	85%	79%
Centrum	91%	92%	94%	100%	96%	94%	92%
Sydväst	92%	100%	98%	-	75%	95%	93%
Hisingen	89%	100%	92%	-	86%	95%	91%
Annan kommun	-	-	100%	-	-	-	100%
Hela staden	87%	93%	90%	89%	92%	94%	89%

Elever som inte önskat skola

	F	3	4	5	6	7	Alla Åk
Nordost	333	0	71	1	5	27	437
Centrum	110	3	5	0	3	28	149
Sydväst	106	0	4	0	1	28	139
Hisingen	202	0	21	0	2	48	273
Annan kommun	0	0	0	0	0	0	0
Hela staden	751	3	101	1	11	131	998

	F	3	4	5	6	7	Alla Åk
Nordost	23%	0%	16%	100%	12%	15%	21%
Centrum	9%	8%	6%	0%	4%	6%	8%
Sydväst	8%	0%	2%	-	25%	5%	7%
Hisingen	11%	0%	8%	-	14%	5%	9%
Annan kommun	-	-	0%	-	-	-	0%
Hela staden	13%	7%	10%	11%	8%	6%	11%

Elever som fått önskemål 1

	F	3	4	5	6	7	Alla Åk
Nordost	932	1	283	0	32	69	1 317
Centrum	952	25	74	3	64	341	1 459
Sydväst	1 193	1	148	0	3	389	1 734
Hisingen	1 391	2	221	0	9	818	2 441
Annan kommun	0	0	2	0	0	0	2
Hela staden	4 468	29	728	3	108	1 617	6 953

	F	3	4	5	6	7	Alla Åk
Nordost	84%	100%	76%	-	89%	45%	79%
Centrum	82%	74%	90%	38%	80%	73%	80%
Sydväst	92%	50%	90%	-	100%	77%	88%
Hisingen	87%	67%	87%	-	75%	94%	89%
Annan kommun	-	-	100%	-	-	-	100%
Hela staden	87%	73%	83%	38%	82%	81%	85%

Elever som fått önskemål 1-5

	F	3	4	5	6	7	Alla Åk
Nordost	1 031	1	336	0	35	108	1 511
Centrum	1 101	32	81	7	73	435	1 729
Sydväst	1 274	2	165	0	3	474	1 918
Hisingen	1 544	2	246	0	12	853	2 657
Annan kommun	0	0	2	0	0	0	2
Hela staden	4 950	37	830	7	123	1 870	7 817

	F	3	4	5	6	7	Alla Åk
Nordost	93%	100%	91%	-	97%	70%	91%
Centrum	95%	94%	99%	88%	91%	94%	95%
Sydväst	98%	100%	100%	-	100%	93%	97%
Hisingen	97%	67%	97%	-	100%	98%	97%
Annan kommun	-	-	100%	-	-	-	100%
Hela staden	96%	93%	95%	88%	94%	94%	95%

Elever som inte fått något önskemål

	F	3	4	5	6	7	Alla Åk
Nordost	72	0	34	0	1	46	153
Centrum	54	2	1	1	7	29	94
Sydväst	21	0	0	0	0	34	55
Hisingen	52	1	7	0	0	17	77
Annan kommun	0	0	0	0	0	0	0
Hela staden	199	3	42	1	8	126	379

	F	3	4	5	6	7	Alla Åk
Nordost	7%	0%	9%	-	3%	30%	9%
Centrum	5%	6%	1%	13%	9%	6%	5%
Sydväst	2%	0%	0%	-	0%	7%	3%
Hisingen	3%	33%	3%	-	0%	2%	3%
Annan kommun	-	-	0%	-	-	-	0%
Hela staden	4%	8%	5%	13%	6%	6%	5%

Antal överklaganden

	F	3	4	5	6	7	Alla Åk
Nordost	29		11			18	58
Centrum	48	1	4		8	35	96
Sydväst	26				1	26	53
Hisingen	47	3	10			21	81
Annan kommun							
Hela staden	150	4	25		9	100	288

Göteborgs
Stad

Redogörelse över uppdrag att utreda skolspår

Bakgrund

I samband med Grundskolenämndens sammanträde 2020-08-19 fick grundskoleförvaltningen i uppdrag att utreda huruvida om ett system med skolspår och tilldelad skola kan implementeras i Göteborg (Utreda skolspår 2020-08-19, § 188, N609-3735/20). Detta med bakgrund från 2020 års skolplaceringsprocess som blev allvarligt kritiserad och en betydande andel av skolplaceringarna överklagades.

Skolspår

Med skolspår avses ett förfarande som innebär att elever som går vid en viss skolenhet, ges en garanterad skolplacering vid en annan skolenhet med högre årskurser. Metoden anses underlätta den långsiktiga planeringen för såväl kommuner som vårdnadshavare och stärker förutsättningar för sammanhållen utbildningskvalitet och kontinuitet för eleven.

En elev ska placeras vid den skolenhet vårdnadshavare önskar såvida placeringen inte medför att ett annat barns rätt till placering nära hemmet åsidosätts. Detta är de så kallade valfrihets- och närhetsprinciperna som är styrande vid skolplacering. De urvalsgrunder som kommuner använder vid skolplaceringen får inte begränsa eller sätta vare sig valfrihetsprincipen eller närhetsprincipen ur spel.

Det finns exempel i riket på dylika så kallade skolspår, men för att de ska vara förenliga med skollagens närhetsprincip får inte andra elevers berättigade krav på placering vid en skolenhet nära hemmet åsidosättas. Med andra ord kan inte kommunala huvudmän ge förtur till elever baserat endast på urvalsgrunden vilken skola de tidigare gått på, utan att samtidigt kunna garantera elever en skolplacering vid en skolenhet nära hemmet.

Skolinspektionen bedömde att en kommun som hade ett antagningssystem där de elever som gick på en kommunal skola följde med sin klass till nästa skolenhet var i strid med närhetsprincipen. I det fallet var det inte folkbokföringsadressen som styrde, utan klassen fick hålla ihop oavsett var eleverna bodde. Det innebar att elever från exempelvis fristående skolor inte hade samma möjligheter vid byte av skolenhet och Skolinspektionen bedömde alltså att närhetsprincipen inte följdes. Vid fråga om byte till ny skolenhet när eleven gått sista årskursen vid sin skola ska en förnyad antagningsprövning genomföras med utgångspunkt i närhetsprincipen. Prövningen ska inkludera samtliga elever som har sökt skolan, oavsett vilken skola de tidigare gått på (Skolinspektionen, dnr 411-2015:10291, den 7 mars 2016).

Potentiella skolspår skulle förändra förutsägbarheten för en del elever och vårdnadshavare i Göteborg. Att inrätta skolspår där varken valfrihetsprincipen eller närhetsprincipen åsidosätts vid placering av elever sätter krav på skolors kapacitet. Befolkningsutvecklingen varierar i staden och inte sällan flyttar familjer och bosätter sig i nya områden under barnens skolgång. Likaså väljer en del elever att påbörja sin skolgång i fristående verksamhet för att sedan söka sig tillbaka till kommunal skola. Skolors kapacitet behöver därmed vara flexibla för att både tillmötesgå vårdnadshavares önskemål, alla elevers rätt till en skola nära hemmet och samtidigt garantera elever plats enligt potentiella skolspår.

Tilldelad skola

Som beskrivits ovan är utgångspunkten i skollagstiftningen att skolplaceringen i första hand ska utgå från barnets vårdnadshavares önskemål. Högsta förvaltningsdomstolen fastslår detta förfarande och beskriver att regleringen i skollagen ger uttryck för den valfrihetsprincip som fått starkt genomslag i skollagstiftningen. Huvudregeln är således att kommunerna vid fördelning av elever på olika skolor i första hand ska utgå från vårdnadshavarnas önskemål (HFD 2015 ref. 50).

Att vårdnadshavarnas önskemål är utgångspunkten vid skolplacering framgår även av avgöranden i Skolväsendet överklagandenämnd, ÖKN. ÖKN beskriver att skolplaceringsbestämmelsen är uppbyggd på så sätt att vårdnadshavarnas önskemål om skolplacering ska vara styrande för placeringen. Kommunen ska därför först inhämta samtliga önskemål om placering vid en viss skola. Därefter har kommunen förutsättningar att ta ställning till om antalet ansökningar om placering vid en viss skola överskrider antalet tillgängliga platser och i förekommande fall göra ett urval enligt sin prioriteringsordning och fatta beslut om att neka elever placering vid en viss skola (ÖKN dnr 2019:119, den 5 juni 2019).

ÖKN har också uttalat att en kommun som, utan att ta in önskemål om skolplacering från de elever i kommunen som har rätt till skolgång enligt skollagen, placerar elever vid hänvisningsskolor och därefter endast tillgodoser vårdnadshavarnas önskemål i mån av plats har tillämpat bestämmelsen om skolplacering på ett felaktigt sätt (ÖKN dnr 2019:185, den 27 juni 2019).

Överklagandenämnden har dock bedömt att en kommun som gett vårdnadshavarna möjlighet att inom viss tid lämna in önskemål om en annan skolplacering än den föreslagna skolan, och därmed getts möjlighet att aktivt eller passivt acceptera den föreslagna skolan, inte har frångått huvudregeln att låta vårdnadshavarnas önskemål vara styrande vid placeringen.

Avgörande för huruvida ett passivt förfarande kan bedömas som ett val är att vårdnadshavarna först fått information om föreslagen skolplacering och getts en viss tidrymd att inkomma med önskemål men avstått från att göra det, varpå beslut därefter tagits i enlighet med den föreslagna placeringen. Sker beslutet om placering däremot innan vårdnadshavarna fått information om föreslagen skola så har de vid denna tidpunkt varken gjort ett aktivt eller ett passivt val, utan förfarandet måste snarare bedömas som om något skolval över huvud taget inte har skett (ÖKN dnr 2018:202, den 9 augusti 2018).

Att tilldela elever en föreslagen skolplacering innan önskemål inhämtats från vårdnadshavare för att sedan ge vårdnadshavare tid att aktivt eller passivt acceptera platsen ses därmed som godtagbart, såvida placeringen inte åsidosätter närhetsprincipen. Att för Göteborgs del inrätta denna typ av hantering skulle därmed inte nödvändigtvis ge alla elever och vårdnadshavare ökad förutsägbarhet eftersom den föreslagna placeringen ska ha utgångspunkt i närhetsprincipen och därmed barnets folkbokföringsadress som i sin tur kan komma att ändras under skolgången.

SOU 2020:28

I utredningen 2020:28 "En mer likvärdig skola – minskad skolsegregation och förbättrad resurstilldelning" beskrivs bland annat behovet av att skolplaceringar och "skolval" bidrar till att motverka skolsegregation. Ett av alternativen som beskrivs är möjligheten att inrätta skolspår.

Utredaren beskriver att skolspår ger förutsägbarhet i skolplaceringarna och möjliggör bibehållna sociala band mellan eleverna även i ett skolvalssystem. Huruvida skolspår i praktiken får gynnsamma konsekvenser för skolsegregationen beror emellertid på hur de används och vilka skolor som binds samman. Skolspår kan exempelvis utnyttjas för att säkerställa ett för de ingående skolorna särskilt attraktivt elevurval samtidigt som andra elevgrupper stängs ute och får hanteras av övriga skolor. Att bindas samman med en populär skola i de högre årskurserna kan också ses som en stor fördel för en skola i de lägre årskurserna, vilket innebär både risker och möjligheter.

Risken består i att kopplingen gör en låg- eller mellanstadieskola populär trots att utbildningen inte är av särskilt hög kvalitet. Samtidigt är en skolas popularitet intimt förknippad med dess elevunderlag vilket innebär att ett dylikt skolspår kan öka attraktionskraften hos en skola med sociala utmaningar. Konceptuellt kan därför skolspår minska segregationen även i lägre årskurser. Sammanfattningsvis är alltså skolspår förenade med både möjligheter och risker ur både segregations- och kvalitetsperspektiv. Vilka konsekvenser en sådan urvalsgrund får beror på den exakta utformningen och vilka skolor som binds samman i dylika kedjor.

En utgångspunkt enligt utredningen är dock att det fria skolvalet ska behållas. Styrande för skolplaceringar ska även fortsatt vara vårdnadshavares önskemål om skolplacering och en elev ska inte kunna placeras vid en fristående skola om inte sådant önskemål har uttryckts. Utredningen beskriver också att det finns goda skäl för att sträva mot en socialt allsidig sammansättning av skolor och klasser.

Med utgångspunkten att skolvalet ska vara på lika villkor ska det även vara möjligt för kommunala huvudmän att ta in andra elever än endast de som bor närmast en populär kommunal skola.

Utredningens förslag är att vid urvalet till en kommunal skolenhet får en eller flera av följande grunder användas

- syskonförtur,
- kvot,
- geografiskt baserat urval,
- skolspår och
- lika möjligheter.

Platser får avsättas för elever som på grund av särskilda skäl bör ges företräde framför övriga elever till en viss skolenhet. Om elevens vårdnadshavare inte har inkommit med en ansökan om skolplacering eller om önskemålen i ansökan inte kan tillgodoses, ska eleven placeras vid en skolenhet med kommunal huvudman i rimlig närhet till hemmet. Vårdnadshavares önskemål om en viss skolplacering får frångås om den önskade placeringen skulle medföra att betydande organisatoriska eller ekonomiska svårigheter uppstår för kommunen.

Utredaren menar vidare att skolspår endast ska vara tillåtet mellan skolenheter och det ska alltså inte vara möjligt för att ge förtur för barn i förskola att gå vid en viss skolenhet med förskoleklass. Utredaren sammanfattar urvalsgrunden skolspår med att förutom dessa potentiella kvalitetstillskott till elevens studier ger skolspår också eleverna och vårdnadshavare en hög grad av förutsägbarhet vad gäller vilka skolor som eleven ifråga kommer att antas till under sina studier.

Det har ännu inte lagts något förslag till lagändring utifrån utredningens förslag.

Ny skolenhetsorganisation

Från läsåret 2021-2022 gäller den nya skolenhetsorganisationen i Göteborgs stad. Skolenheterna blir färre och större. Skolenheter som delar adress har slagits samman. Beslutet innebär även att några skolenheter slutar vara en egen skolenhet och ett par nya skolenheter skapas.

Beslutet om ny skolenhetsorganisation omfattar även grundsärskolan, som i de flesta fall slås samman med den nya skolenhet som skapas eller med en befintlig skolenhet. Grundsärskolegrupperna förändras inte, utan finns kvar som förut. Några grundsärskolenheter finns kvar för att säkerställa att elever med särskilt stort behov av stöd får det.

Syftet med den nya skolenhetsorganisationen är att optimera förutsättningarna för en ökad undervisningskvalitet och stärka förutsättningar för ökad måluppfyllelse. Eleverna får även en tydligare och mer förutsägbar väg genom skolgången.

För arbetet med skolplaceringar har förändringarna fått en stor påverkan. Volymen ansökningar har minskat. Även trycket från ofrivilliga sökanden som tidigare behövt göra övergången mellan skolenheter har minskat. De kvarstående stora övergångarna i staden gäller främst i samband med övergången från förskolan till förskoleklass, samt från årskurs 6 till årskurs 7. Det finns fortfarande ett stort antal F-6-skolor i staden.

Även om antalet elever aktuella för en övergång mellan skolenheter har minskat, finns fortfarande skolenheter med en stadiindelning som F-2, F-3 och F-5 kvar i staden. Till årskurs 4 behövde 973 elever göra en övergång i 2021 års skolplaceringsprocess. De övriga mer udda årskursövergångarna inkluderade 194 elever.

Sammantagen bedömning

Framgångsrika exempel gällande implementering av principerna om skolspår är svåra att finna i jämförbara kommuner. Gällande lagstiftning och juridiska avgöranden begränsar handlingsutrymmet. Detta kan komma att ändras i framtiden om utredningen SOU 2020:28 resulterar i lagändringar utifrån utredningens förslag.

Att inrätta skolspår där varken valfrihetsprincipen eller närhetsprincipen åsidosätts vid placering av elever sätter krav på skolors kapacitet. I Göteborgs stad är kapaciteten mycket ansträngd i många årskurser och områden. Effekterna på elevernas trygghet, studiero och möjligheter att tillgodogöra sig sin utbildning kan även bli de omvända om framtida elevkullar ska garanteras plats på redan fulla skolenheter.

Riskerna med att implementera principer om skolspår utifrån rådande förutsättningar är höga. Om förvaltningen skulle utmana rådande praxis på området, finns en risk att skolplaceringsprocessen skulle kunna bedömas som ej förenlig med gällande lagstiftning. En konsekvens av detta skulle kunna bli att skolplaceringsförfarandet behöver göras om. För förvaltningen, såväl som för vårdnadshavare och elever, skulle detta medföra betydande svårigheter.

Gällande principen om tilldelad skola bedöms det finnas större utrymme i lagstiftningen. Det är dock viktigt att poängtera att detta inte nödvändigtvis skulle bidra till ökad förutsägbarhet. Den föreslagna placeringen ska ha utgångspunkt i närhetsprincipen och därmed barnets folkbokföringsadress, som i sin tur kan komma att ändras under skolgången.

Sådana omfattande förändringar av processen behöver även värderas i ljuset av alla de åtgärder och förändringar som redan genomförts, inför och under arbetet med årets skolplaceringsprocess. Den höga förändringstakten har ställt stora krav på kommunikation, förankring och utveckling. Sannolikt finns även ytterligare effekter kvar att hämta innan alla förändringar slagit igenom fullt ut. Det finns en risk att ytterligare stora strukturella förändringar av processen kan påverka trovärdigheten och legitimiteten både internt och externt.

En sådan förändring som bred implementering av principen om tilldelad skola behöver motiveras med att det finns tydliga positiva effekter att hämta. Förvaltningen har svårt att se att en sådan förändring skulle ha så stora effekter på tryggheten och förutsägbarheten för våra elever och vårdnadshavare.

Däremot kan det vara möjligt att fundera över huruvida principen om tilldelad skola kan vara något som kan öka tryggheten för elever och vårdnadshavare som fortsatt är aktuella för de lite mer udda årskursövergångarna. Detta skulle även kunna vara aktuellt för elever mottagna i grundsärskolan som behöver byta skolenhet för att fortsätta sin skolgång.

Den nya skolenhetsorganisationen har fått stor effekt på volymerna i samband med övergångarna till årskurs 3, 4 eller 6. Men fortfarande kvarstår elever som behöver göra dessa övergångar. För de aktuella elever är antalet tillgängliga skolenheter och skolplatser kraftigt begränsade, i jämförelse med de elever som ska göra övergången till förskoleklass eller årskurs 7. Ofta finns även en traditionell eller historisk ”mottagarskola” för elever aktuella för någon av de lite mer udda stadieövergångarna.

Förvaltningens förslag

Arbetet med kapaciteten på våra skolenheter är den absolut viktigaste framgångsfaktorn i skolplaceringsprocessen. I utvärderingen av skolplaceringsprocessen 2021 framgår att förvaltningen behöver överväga hur kapacitetsprocessen kan effektiviseras ytterligare. Detta inkluderar en översyn av roller, ansvar och arbetssätt.

Det kan finnas utrymme att arbeta än mer strategiskt med kapaciteten och skolplaceringarna. Med hjälp av kvalitativa prognoser över elevströmmar och önskemål, bör det vara möjligt att ta fram bättre underlag inför arbetet med att planera kapacitet på både kort och lång sikt. På detta sätt skulle förvaltningen kunna sträva efter att uppnå de effekter som principen om skolspår syftar till.

Förvaltningen ser även positivt på möjligheten att vidare undersöka om principen om tilldelad skola är något som kan testas i samband med någon, eller några, av de mer udda årskursövergångarna. Detta skulle även kunna vara aktuellt för elever mottagna i grundsärskolan som behöver byta skolenhet för att fortsätta sin skolgång. Med anledning av den nya skolenhetsorganisationen är det få områden som fortfarande har skolenheter med stadiindelningen F-2 eller F-5.

Gällande stadiindelningen F-3 är antalet elever aktuella för en övergång till årskurs 4 fortfarande ansevärd. Även om implementeringen av skolenhetsutredningens principer mer än halverat volymerna. Om principen om tilldelad skola ska öka förutsägbarheten och tryggheten för dessa elever ställer det dock krav på att det finns lediga platser på den tänkta mottagarskolan.

Utifrån rådande förutsättningar, med hänsyn till de omfattande åtgärder och förändringar som genomförts, förslår förvaltningen att nästkommande års skolplaceringsprocess fortsätter utvecklas i enlighet med de rekommendationer som framgår i utvärderingen av 2021 års skolplaceringsprocess.

Förvaltningen fortsätter bevaka eventuella förändringar eller händelser i vår omvärld som kan påverka de grundläggande förutsättningar i skolplaceringsprocessen.